

İKTİSAT ve MALİYE

TÜRKİYE MİLLİ GELİRİNİN İLLER, İMALÂT SANAYİİ GELİRİNİN ÜCRET VE KÂR ARASINDA BÖLÜNÜŞÜ ÜZERİNE BİR DENEME

Tuncer BULUTAY
Hasan ERSEL

Elde mevcut istatistik verilere dayanılarak milli gelirin iller ve imalât sanayii gelirinin (büyük imalât Sanayii) ücret ve kâr arasında bölünüşümünü gösteren rakamlara ulaşma denemesine girişmek olanağı vardır. Bu çalışmamız böyle bir denemedir. Bu araştırma ile, bu konuda son sözü söylediğimizi elbette iddia etmiyoruz. Yapmak istediğimiz, önemli bulduğumuz bu konularda bir araştırma ortamı yaratılmasına, güvenilir verilere ulaşılmasına yardımcı olmaktır.

I. Türkiye Milli Gelirinin İllere Bölünüşü :

Türkiye milli gelirinin illere bölünüşünü ortaya çıkarabilme yönündeki denememizde en güvenilir veriler olarak nüfus sayımı sonuçlarına dayanabileceğimizi düşündük. Bunun için 1965 sayım yılını seçtik. Böylece 1965 yılında, milli gelirin illere bölünüşünü elde etme çabasına giriştik.

A. İllere Ait Gelir Rakkamlarının Elde Olunuşu :

İllere bölünmek üzere esas aldığımız gelir, Devlet İstatistik Enstitüsünün yayınladığı milli gelir hesaplarında yurt içi geliri diye isimlendirilen milli gelir kavramıdır. Bu gelir kavramının, bahis konusu yayınlarda yer alan safi milli hasıla (milli gelir, üretim amilleri fiyatlarıyla) kavramından tek farkı bu kavramda dış alem gelirinin yer almayışıdır. İllere bölme güçlüğüne göz önüne

olarak dış alem gelirini hesap dışı bıraktığımız için gelir kavramı olarak yurt içi gelirini almayı uygun bulduk.

1. Çiftçilik Geliri :

Çiftçilik gelirinin illere bölünmüş değerlerini elde etmek için, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasının «Türkiye Tarımsal Üretim Değeri» adlı yayınlarından yararlandık. Bu yayınların 1965 yılına ait bulunanının s. 6 sına dayanarak her ilin tarımsal üretim değerinin Türkiye tarımsal üretim değeri toplamına oranlarını elde ettik. Böylece her il için bir orana ulaşmış olduk. Bu oranları 1965 yılı çiftçilik gelirini gösteren 24897.0 milyon TL değerine uyguluyarak her ille ait çiftçilik gelirlerine eriştik.

Bahis konusu yayında verilen tarımsal üretim değerlerinin çiftçilik gelirine dayanak olarak alınabilmesinin nedeni bu tarımsal üretim değerlerinin yalnız çiftçilik alanına ait olması, ormancılık ve balıkçılık verilerini içermemesidir.¹

Yararlanılan Ziraat Bankası yayınında verilen tarımsal üretim değerleri gayri safi değerlerdir. Bunun için gelir rakamı olarak verilemezler. Bu gayri safi verilerden üretim masrafları ve amortismanlar düşüldüğünde gelir rakkamlarına ulaşılabilir.

Burada iki noktaya daha kısaca değinmekte fayda olabilir. İlk nokta, fiyatların seçimi ve ponderasyonunda Devlet İstatistik Enstitüsü ile Ziraat Bankası metodları arasında fark bulunması hususuna aittir.² İkinci nokta ise, Devlet İstatistik Enstitüsünün çiftlik üretim değeri tezek, sebze, ot ve saman, kendi yetişen bitkiler ve tarım sanatlarını da içerdiği halde, Ziraat Bankası tarımsal üretim değerlerinde bu kalemlere ait verilerin yer almamasıdır.³

Bu farklılıkların bizim hesaplarımızda da bazı sapmalara sebep olacağını farkındayız. Objektif sayabileceğimiz yollarla bu sapmaları ortadan kaldırma olanağına sahip olmadığımız için, meydana çıkabilecek sapmaların potansiyel kaynaklarını belirtmekle yetinmek zorunda bulunuyoruz.

2. Ormancılık Geliri :

Ormancılık gelirinin illere bölünüşü denememizde, kendi konusunda yayınlanmış en son kaynak olan, Orman Genel Müdürlü-

(1) T.C. Ziraat Bankası, «Türkiye Zirai İstihsal Kıymeti, 1952,» s. 2, tablolar hakkında izahat kısmı. T.C. Ziraat Bankası, «Türkiye Tarımsal Üretim Değeri, 1963», Önsöz.

(2) T.C. Ziraat Bankası, «Türkiye Tarımsal Üretim Değeri, 1963», Önsöz.

(3) T.C. Ziraat Bankası, «Türkiye Tarımsal Üretim Değeri, 1963», Önsöz.

ğü, Ormancılık İstatistik Albümü, 1962, yayınına dayandık. Milli gelirin ormancılık kalemi orman ürünleri üretim miktarlarına dayanılarak hesap edildiği⁴ için, ormancılık gelirini illere bölerken üretim durumunu gösteren verilerden yararlanmanın uygun olacağını düşündük. Yalnız, Orman Genel Müdürlüğünün bahis konusu yayınında genel üretim durumunu gösteren veriler, tomruk, maden direği, tel direği, sanayi odunu için M³ üzerinden, yakacak odun için kental üzerinden verilmekteydi. Hesaplama bu farklı ölçüleri göz önüne almak amacıyla, yararlanmakta olduğumuz yayının s. 169 unda verilip, başmüdürlükler itibarıyla asli ürün genel satış durumunu gösteren tabloda yararlandık. Bu tabloda, tomruk, maden direği, tel direği, sanayi odunu toplam satış değeri 405164235 TL olarak, odunun satış değeri 79455945 TL olarak verilmektedir. Odunun satış değerinin bu iki değer toplamı içerisinde ifade ettiği oran 0.1640, sözü edilen diğer orman ürünlerinin aynı toplam içindeki payları 0.8360 dır.

Bu bulgulara dayanarak 1965 yılı ormancılık gelirini veren 309.6 milyon TL nin 0.1640 ının odundan, 0.8360 nın belirtilen diğer orman ürünlerinden ileri geldiğini varsaydık. Bu oranların uygulanması odun için 50774400 TL lık, sözü edilen diğer orman ürünleri için 258825600 TL lık ormancılık geliri ortaya çıkardı.

Odun için elde olunan bu gelire her ilin ürettiği odunun tüm odun üretimi içindeki oranını uyguluyarak her ille ait odundan sağlanan ormancılık gelirini bulduk. Tomruk, maden direği, tel direği, sanayi odunu için ulaşılan gelir rakamına, her ilin bu ürünlerden ürettiklerinin bu ürünlerin toplam üretimleri içinde ifade ettikleri oranları uyguluyarak, her ilin belirtilen orman ürünlerinden sağladıkları gelire ulaşmış olduk. Her ille ait üretim oranlarını bahsetmekte olduğumuz yayının s. 98-105 inde verilen rakamlara dayanarak elde ettik.

3. Balıkçılık Geliri :

Balıkçılık gelirini illere göre dağıtmaya çalışınca, önce deniz balıkçılığı ile tatlı su balıkçılığını ayırmak gerekti. Bu ayırım için, DİE, «Türkiye İstatistik Yıllığı, 1964/1965,» s. 234-238 e dayanılarak 1965 yılı için elde olunan deniz balıklarının (tam olarak) ve tatlı su balıklarının (tam olarak), o yılda tutulan her iki çeşitte-

(4) Birinci Yüksek İstatistik Şurası, Milli Gelir-Milli Muhasebe Çalışmaları Tebliğ No : 3 s. 16-17.

ki toplam balık miktarı içindeki oranlarına başvuruldu. Bu oranlar 1965 yılı balıkçılık gelirine uygulanınca deniz balıkçılığı ve tatlı su balıkçılığıyla sağlanan gelir rakkamlarına ulaşılmış oldu. Böylece deniz balıkları ile tatlı su balıkları fiyatları arasında farklılık bulunmadığı varsayımı yapılmış oldu.

Deniz balıkçılık geliri illere şu şekilde bölüştürüldü: Belirttiğimiz İstatistik Yılı'nın s. 234-236 sında, bazı illerde ne miktarda balık tutulduğu verilmektedir. Diğer deniz kıyısı illerinde tutulan balık miktarı toplu halde diğer iller başlığı altında gösterilmektedir.⁵

Bahis konusu illerde ve diğer iller toplamında 1965 yılında elde olunan balık miktarlarının, bu yılda tutulan toplam balık miktarlarına oranları bulundu. İkinci olarak, sardalya ve hamsinin daha düşük fiyatda olabileceğini göz önüne alabilmek amacıyla, bunlar dışında kalan balıklar için illere ve diğer iller toplamına ait oranlar elde olundu. Her ile ait bu iki oran çarpılarak bütün iller ve diğer iller toplamı için rakamlara ulaşıldı. Erişilen bu rakamlardan herbirisinin bu rakamlar toplamı içindeki oranları bulundu.

Balıkesir, Bursa, Giresun, İstanbul, İzmir, Kastamonu, Ordu, Rize, Trabzon illerine ait deniz balıkçılığı gelirlerine, elde olunan bu son oranların tüm deniz balıkçılığı gelirine uygulanması ile ulaşıldı. Diğer iller için varılan oran deniz balıkçılığına uygulanınca bu iller için deniz balıkçılığı geliri rakamı elde olundu. Bu rakamın 15 e bölünmesi ile, Çanakkale, Kocaeli, Sinop, Zonguldak, Tekirdağ, Artvin, Sakarya, Kırklareli, Edirne, Aydın, Muğla, Antalya, İçel, Adana, Hatay illerinden herbirine ait deniz balıkçılığı gelir rakamına ulaşıldı.

Kara balıkçılığı gelirinin illere bölünmesinde kovalanan yol deniz balıkçılığında uygulanan metodun aynıdır. İlk oran tatlı su

(5) Bahsettiğimiz yayında, Çanakkale, Koceli, Samsun, Sinop, Tekirdağ, Zonguldak illerinde tutulan balık miktarı verilmektedir. Biz, metin de hemen açıklayacağımız yolla bu iller için de oranlar elde ettik. Fakat ulaşılan bu oranlar çok küçük ve anlamsız göründüler. Bunun için bu illere ait deniz balıkçılığı gelirini de diğer iller deniz balıkçılık gelirinden elde etmeyi uygun bulduk. Böylece bizim kullandığımız diğer iller kavramı, yararlandığımız yayındaki diğer iller kavramından farklıdır. Bizim diğer iller kavramımızda, metinde bulunmayan Çanakkale, Koceli, Samsun, Sinop, Tekirdağ ve Zonguldak illeri de yer almaktadır.

balıklarının hepsine ait olarak elde olunmuştur. İkinci orana ulaşabilmek için sazan balığı bir tarafa bırakılmıştır. Yukarıda açıklandığı şekilde bu iki orana dayanarak tek bir orana varılmıştır. Aydın, Bursa ve Konya illerine ait kara balıkçılığı gelirlerine elde olunan bu son oranların tüm kara balıkçılığı gelirinе uygulanması ile erişilmiştir. Bu üç ile ait kara balıkçılığı geliri toplamı kara balıkçılığı gelirinden düşünöldükten sonra geri kalan değeri diğer bütün iller sayısına bölününce diğer bütün iller için kara balıkçılığı gelir verilerine ulaşılmıştır.

Bu konuda son olarak, açıkladığımız şekilde elde ettiğimiz balıkçılık geliri verilerinin bize, bu illere ait gelir hesaplama çabamızda en az güven veren rakamlar olduklarını belirtmeliyiz.

4. Madencilik Geliri :

Madencilik gelirini illere bölüştürmede, 1965 yılı için istihraç sanayii (maden ve taş) alanında çalışanların illere dağılımını gösteren verilere dayandık. Bu verileri, DİE, «Genel Nüfus Sayımı, Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri, 24.10.1965», s. 570-572 den aldık. Her ilde istihraç sanayii (maden ve taş) alanında çalışan miktarını, bu alanda tüm çalışanlara oranlıyarak her il için bir oran bulduk.⁶ Bu oranları 1965 yılı madencilik geliri olan 1079.8 milyon TL değerine uyguluyarak her ile ait madencilik gelirinе ulaşmış olduk.

5. İmalât Sanayii Geliri :

İmalât sanayii gelirin'in illere bölünmüş değerlerine ulaşmak için, DİE den aldığımız, yayınlanmamış, 1965 yılına ait Sanayi ve İş Yerleri Sayımı, İmalât Sanayii kaynağından elde ettiğimiz verilere dayandık. Bu yayında büyük iş yerlerine (10 kişiden fazla çalıştıran) ait veriler illere bölünmüş şekilde verilmektedir. Her ile ait özel ve devlet sektörü toplamını gösteren katma değerleri, aynı yayında Türkiye toplamını veren katma değere oranladık. Elde olunan bu oranları 1965 yılı imalât sanayii geliri olan 10364.3 milyon TL ya uyguluyarak illere ait imalât sanayii gelir rakamlarına vardık.

Yalnız burada iki mesele ortaya çıktı. İlk mesele şudur: Sözüünü ettiğimiz imalât sanayii sayımında Adıyaman, Bitlis, Burdur,

(6) Ağrı, Bingöl, Bitlis, Muş illeri için elde olunan oranlar çok düşüktür. Bu iller için 0.0001 oranını kullanmanın uygun olacağını düşündük ve öyle hareket ettik.

Diyarbakır, Gümüşhane, Kırşehir, Nevşehir, Niğde, Sinop, Urfa ve Van illerine ait veriler ayrı ayrı değil toplu olarak verilmektedir.⁷ Bu toplu değeri bu illere dağıtabilmek için bu topluluğa ait katma değeri Türkiye toplamını gösteren katma değere oranladık. Elde ettiğimiz bu oranı imalât sanayii geliri olan 10264.3 milyon TL sı değerine uygulayınca, 128303720 TL. sı değerine ulaştık. Bu son değeri, bahis konusu 11 ile, herbir ilde mevcut «sanatkârlar, imalât ve tamirat işçileri» miktarlarını, 11 ilde toplam olarak mevcut «sanatkârlar, imalât ve tamirat işçileri» miktarına oranlıyarak elde ettiğimiz oranları esas olarak böldük. «Sanatkârlar, imalât ve tamirat işçileri» verilerini, DİE, «Genel Nüfus Sayımı, Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri, 24.10.1965», s. 486-489 dan aldık.

İkinci mesele, Ağrı, Bingöl, Hakkâri, Mardin, Muş ve Tunceli illerinin ortaya çıkardığı duruma aittir. İmalât sanayii gelirinin illere bölünüşünde dayandığımız bahis konusu imalât sanayii sayımı yayınında bu illere ait bir kayıt yoktur. Böyle olunca, kovaladığımız yolun sınırları dışına çıkmadan bu iller için imalât sanayii geliri elde etme olanağı olmadı. Bu iller için imalât sanayii gelirin e ulaşamama zorunluluğunun bir eksiklik ve sapma kaynağı olduğunu biliyor fakat bu eksikliğin fazla önemli olmadığını sanıyor ve umuyoruz.

6. Elektrik, Havagazı ve Su Geliri :

Bu geliri de çalışan miktarlarına dayanarak elde ettiğimiz oranları kullanarak illere dağıttık. DİE, «Genel Nüfus Sayımı, Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri, 24.10.1965» s. 570-573 den «Elektrik, gaz, su istihsal ve sıhhi hizmetler» alanında her ilde çalışan kişi miktarlarını bulduk. Her ilde çalışan kişi adedini, bu alanda tüm çalışan miktarına bölerek her ile ait oranlara ulaştık. Bu oranları 1965 yılındaki elektrik, havagazı, su geliri olan 398.4 milyon TL sına uyguluyarak her ile ait bu konudaki gelir rakamlarına eriştik.

(7) 1963, 1966, 1967 sanayi sayımlarında, devamlılık göstermiyen bir tarzda, bu illerin bazıları için ayrı bilgiler verilmektedir. (Gümüşhane, Urfa, Van için ayrı bilgi hiç bir sayımda yer almamaktadır). Bu ayrı bilgilerin genel incelenmesine dayanılarak, aşağıda bu illerin imalât sanayii geliri olarak bulunacak değerler için şunlar ileri sürülebilir: İmalât sanayii gelirleri olarak hesaplanan rakamlar, Sinop, Bitlis ve Burdur'da gerçekte olduklarından küçük, Nevşehir, Niğde, Kırşehir'de gerçekte olduklarından büyük bulunabilirler.

7. İnşaat Sanayii Geliri :

Bu konudaki tutumumuz da çalışan kişiler oranına dayanarak sonuca gitmek şeklindedir. İnşaat sanayii alanında her ilde çalışan kişi miktarlarını, DİE, «Genel Nüfus Sayımı, Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri, 24.10.1965», s. 570-572 den elde ettik. Bu miktarları inşaat sanayii alanında tüm çalışan kişi adedine bölerek her ilde ait oranlara ulaştık. Bu oranların 1965 yılındaki inşaat sanayii geliri olan 4473.9 milyon TL sına uygulanması ile her ilin inşaat sanayii gelirini bulduk.

8. Ticaret Geliri :

Devlet İstatistik Enstitüsünden aldığımız verilere dayanarak, vergi konusu olan 1965 yılı ticari kazançlarının Adana, Ankara, Bursa, İstanbul, İzmir illerindeki değerlerini ayrı ayrı olarak, diğer 62 ildeki değerlerini toplam olarak bulmak olanağı vardır. Bu rakamların, bu değerler toplamı içindeki paylarını da elde etmek kolaydır.

Adana, Ankara, Bursa, İstanbul, İzmir illerindeki ticaret gelirlerine, bu iller için elde ettiğimiz oranları 1965 yılı ticaret geliri olan 5670.9 milyon TL sına uyguluyarak ulaştık.

Altmış iki ilin ticaret geliri toplamını da, bu 62 il için eriştiğimiz oranı 5670.9 milyon TL sına uyguluyarak elde ettik. Bu toplamı 62 ile bölüştürmede, DİE, «Genel Nüfus Sayımı, Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri, 24.10.1965», s. 570-573 de «Ticaret, banka, sigorta, gayrimenkul satışları» sütununda yer alan kişi miktarlarına dayandık. Her ildeki kişi miktarlarının bu alandaki tüm kişiler (Adana, Ankara, Bursa, İstanbul, İzmir illerinde bu alanda çalışanlar hariç) adedi içerisindeki oranlarını bulduk. Bu oranları altmış iki ile ait ticaret geliri toplamına uyguluyarak, bu illerden her birinin ticaret gelirine ulaştık.

9. Ulaştırma Gelirleri :

Bu konudaki hesaplamada DİE, «Genel Nüfus Sayımı, Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri, 24.10.1965», s. 570-573 de, «Nakliye, ambarlama ve Muhaberat» sütununda yer alan kişi miktarlarına dayandık. Her ildeki miktarları bu alandaki tüm çalışanlara oranladık. Bu oranları 1965 yılı ulaştırma geliri olan 5139.1 milyon TL sı değerine uyguluyarak her ilde ait ulaştırma geliri rakamlarını bulduk.

10. Mali Müesseseler Gelirleri :

Bu konudaki hesaplamalar, Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, No 26 dan elde olunan verilere dayanılarak yapılmıştır. Bu yayının s. 23-54 ünden her ildeki toplam banka⁸ sayısı bulunmuştur. Her ildeki toplam banka sayısı Türkiye'deki toplam banka adedine oranlanmıştır. Tüm kentlere ait olarak ulaşılan bu oranların,⁹ 1965 yılı mali müesseseler geliri olan 2132.5 milyon TL sına uygulanması her ilin mali müesseseler gelirini vermiştir.

11. Serbest Meslekler ve Hizmetler Gelirleri :

Devlet İstatistik Enstitüsünden aldığımız verilere dayanarak, vergi konusu olan 1965 yılı serbest meslek kazançlarının Adana, Ankara, Bursa, İstanbul, İzmir illerindeki değerlerini ayrı ayrı olarak, diğer 62 ildeki değerlerini toplam olarak elde ettik. Bu değerlerin vergi konusu olan 1965 yılı serbest meslek kazançlarının Türkiye toplamı içindeki oranlarını bulduk.

Adana, Ankara, Bursa, İstanbul, İzmir illerindeki serbest meslekler ve hizmetler gelirlerine bu iller için ulaştığımız oranları 1965 yılı serbest meslekler ve hizmetler geliri olan 3676.1 milyon TL sına uyguluyarak vardık.

Altmış iki ilin serbest meslekler ve hizmetler gelirleri toplamına da, bu 62 il için eriştiğimiz oranı 3676.1 milyon TL sına uyguluyarak bulduk. Bu toplamı altmış iki ile dağıtmada, DİE, «Genel Nüfus Sayımı, Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri, 24.10.1965,» s. 486-489 da «Teknik elemanlar, serbest meslek sahipleri ve bunlarla ilgili diğer meslekler» sütununda yer alan kişi miktarlarına dayandık. Her ildeki kişi miktarlarının bu alandaki tüm kişiler (Adana, Ankara, Bursa, İstanbul ve İzmir'de bu alanda çalışanlar hariç) adedi içindeki oranlarını bulduk. Altmış iki ile ait serbest meslekler ve hizmetler gelirleri toplamını bu oranları uyguluyarak illere dağıttık.

(8) Çok küçük varlık halinde de olsa en küçük yerleşme yerlerinde kurulabilen T.C. Ziraat Bankasını bu toplama dahil etmedik. Sayı esasına dayanan hesaplamamızda, bu küçük varlıktaki Ziraat Bankalarının sapma yaratabileceklerini düşündüğümüz için bu şekilde hareket ettik.

(9) Tunceli ve Hakkâri illeri için elde olunan oranların çok düşük çıkması karşısında bunları 0.0001 e çıkarmanın uygun olacağını düşündük ve bu şekilde hareket ettik.

12. *Mesken Gelirleri :*

Bu konudaki tutumumuz ticaret ve serbest meslekler ve hizmetler gelirleri bahislerinde kovaladığımız yolun aynıdır. Aynı kaynaktan yararlanmış, yine beş büyük il, geri kalan altmış iki il ayrımı yapılmıştır. Bu ayırım, bahis konusu yayında verilen gayri menkul sermaye iradı rakamlarına dayanılmıştır. Altmış iki ilin toplam mesken gelirleri, illerin şehir nüfusları, altmış iki ilin şehir nüfusları toplamına bölünerek elde olunan oranlara göre illere dağıtılmıştır. Şehir nüfusları rakamları, DİE, «Genel Nüfus Sayımı, Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri, 24.10.1965», s 7-26 dan alınmıştır.

13. *Devlet Hizmetleri Gelirleri :*

Milli gelir içindeki devlet hizmetleri kaleminin hesaplanması,¹⁰ bu kalemin illerdeki memur sayısına göre illere dağıtılabilmesi olanağını yaratmaktadır. Böyle olunca illerdeki memur sayılarını bulmaya yönelmek gerekti. Yalnız memur adetlerini elde edebileceğimiz personel sayımında askeri personele ait bilgilerin yer almayışı bir ayrıma gitmek zorunluğunu doğurdu.

Askeri alanda yaratılan devlet hizmetleri gelirlerinin ölçüsü olarak aldığımız, 1965 yılındaki Milli Savunma Bakanlığı ve Jandarma Genel Komutanlığı personel masraflarını, DİE, «Türkiye İstatistik Yıllığı 1964/65», s. 337 den aldık. Bu personel masrafları toplamını (1578649000 TL), DİE, «Genel Nüfus Sayımı, Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri, 24.10.1965», s. 486-489 unda yer alan «Meslekleri tayin edilemeyenler, mesleksizler ve meslekleri bilinmeyenler» sütunundaki rakamlara dayanılarak elde olunan oranlara göre illere dağıttık.

1965 yılında devlet hizmetleri gelirlerini ifade eden 6771.9 milyon TL dan, askeri alanda yaratılan devlet hizmetleri değeri olarak aldığımız 1578.649 milyon TL yı çıkardığımızda 5193.251 milyon TL elde edilmektedir. Askeri alan dışında yaratılan bu devlet hizmetleri gelirleri değerinin illere dağıtılması bahis konusudur. Bu dağıtım işlemini aşağıdaki şekilde yaptık :

Devlet İstatistik Enstitüsünün, «Devlet Personel Sayımı I, Genel ve Katma Bütçeli Kurumlar, Aralık 1963», s. 42 den her il için ait memur sayılarını ve toplam memur sayısını bulduk. 1963 yılına

(10) Birinci Yüksek İstatistik Şurası, Milli Gelir-Milli Muhasebe Çalışmaları, Tebliğ No : 3 s. 36-38.

ait olan bu memur sayılarına dayanarak her il için toplam içindeki memur oranlarını elde ettik. Sonra her ildeki memurları yüksek ve düşük maaşlı diye iki kısma ayırdık. Her ildeki (1000+) maaşlı memurlar sayısını o ildeki toplam memur sayısına oranladık. Böylece de her ile ait ikinci bir orana eriştik.

Her il için elde ettiğimiz bu oranları birbiriyle çarptık. Çarpımların verdikleri değerleri topladık. Her bir çarpımın bu toplam içindeki oranlarını bulduk. Bu oranları 5193.251 milyon TL sına uyguluyarak her ile ait askeri alan dışındaki devlet hizmetleri gelirleri rakamlarına ulaştık.

İllerin askeri alanda ve askeri alan dışında sağladıkları devlet hizmetleri gelirleri toplamı tüm devlet hizmetleri gelirlerini meydana getirmiş oldu.

Açıkladığımız yollarla elde ettiğimiz rakamları Tablo I de veriyoruz. Tablo I in toplam geliri olan 68 360 393, 02 Bin TL ile 1965 yılında yurt içi gelirini veren 68366.3 milyon TL arasındaki 0.000086 lık farkın oranların uygulanmalarının yarattığı yaklaştırma hatalarından ileri geldiği kanısındayız.

Yukarıda da belirtilmiş olduğu gibi, verdiğimiz bu hesaplamalarda dış alem geliri yer almamaktadır. Ayrıca, diğer ve özellikle büyük kentlerde çalışıp başka illerdeki ailesi bireylerine para gönderenlerin yarattıkları transfer gelirlerini de bu hesaplamalarda göz önüne alabilme olanağımız olmadı.

Bu son durumun hesaplarımızda küçük iller gelirlerinin gerçekteki değerlerinden küçük çıkmasına sebep olduğu düşünülebilir. Biz hesaplamamızda düşüklük yönünden bir eğilimin daha çok büyük iller için, özellikle İstanbul için, bahis konusu olabileceği kanısındayız. Çünkü gelirleri illere dağıtma işlemlerimizde, başka türlü hareket etme olanağına sahip olmadığımızdan, belirli alanlarda çalışanlar miktarlarına dayandık. Bu şekil hareketin dayanağı olan bir varsayım vardır. Bu varsayım aynı alanda çalışan kişilerin bütün illerde aynı büyüklükte gelir elde etmeleridir. Oysa, büyük kentlerdeki kişilerin, diğer illerde aynı alanda çalışan bireylerden çok daha fazla gelir elde edeceklerini beklémek normaldir. Böyle olunca hesaplamamızda büyük kentler aleyhine bir sapmanın mevcut bulunması olasılığı ortaya çıkar. Bu sapmanın özellikle İstanbul ili için bahis konusu olduğu, İzmit ve hatta Sakarya illerinde görünen sanayiın —hiç olmazsa bir kısmının— gerçekte İstanbula ait olarak düşünülebileceği göz önüne alınır, hesapla-

malarımızın İstanbul ili gelirini gerçekte olduğundan düşük göstereceği söylenebilir.

B. İllerin Gelirleri Arasındaki Farklılıkların Nedenleri :

Gelirlerin büyüklüklerine göre illeri sıralayıp iki eşit kısma ayırdığımızda (büyük gelirli ilk grupta 33 il, ikinci grupta 34 il olmak üzere) yüksek gelirli illerin Batı Anadolu'da, düşük gelirli kentlerin Doğu Anadolu'da yer aldıkları görülmektedir. Bu durumun az da olsa istisnaları vardır. Yüksek gelirli grupta yer alıp da Doğu Anadolu'ya ait bulunan Elazığ, Rize, Siirt ve Urfa illeri vardır. Batı Anadolu'da buldukları halde düşük gelirli grupta yer alan kentler Çankırı, Denizli, Isparta ve Uşaktır.¹¹

İllerin gelirleri arasında farklılık yaratabilecek nitelikte gördüğümüz bazı etkenleri ele alarak etkililiklerini sınama çabasına giriştik. Bu çalışmalarımız aşağıdaki sonuçları ortaya çıkardılar :

1. Yoğunluk :

Tarımsal nitelikte bir ülke olan Türkiye'de adam başına toprak miktarında mevcut farklılıkların illerin gelirleri arasında ortaya çıkan farklılıkların sebebi olabileceğini düşündük. Bu düşüncenin geçerliğini sınamak amacıyla, illerdeki yoğunluk ile gelir miktarları arasındaki sıra bağıntı katsayısını bulduk. Bu katsayı sınama sınırını aşan 0.3944 değeriyle elde olundu. Bu durum yoğunluk arttıkça gelir miktarının da artma eğilimi gösterdiği şeklinde bir sonuç ortaya çıkarıyordu. Bu sonuç umulanın tamamen tersi yönündeydi.

Umulanın tersi yönünde beliren bu sonucun, bu hesaplamada sanayiinin etkisinin de bahis konusu olmasından ileri gelebileceğini düşündük. Sanayiinin katkısının önemli bulunduğu illerde gelirin büyüklüğü ile yoğunluğun paralel gitmesi normaldir. Yoğunluk ile gelir arasında artı yönde anlamlı bir ilişkinin ortaya çıkması bu durumun sonucu olabilirdi.

Bu son görüşü sınamak, sanayileşmenin etkisini ortadan kaldırabilmek için, gelir büyüklüğü ile yoğunluk arasındaki sıra bağıntıyı, yalnızca sanayileşmenin katkısının önemli bulunmadığı iller için elde etmeyi denedik. İmalât sanayii gelirinin tüm gelir içindeki payı % 10 un üstünde bulunan illeri sanayileşme katkısı

(11) Bu dört il, gelir büyüklüklerine göre sıralamada, sırasıyla 48, 39, 34, 37. sırada yer almaktadırlar. Yani bu kentler de birinci gruba yakın yerlerde bulunmaktadırlar.

önemli iller olarak aldık. Yirmibeş adet olan bu kentler bir tarafa bırakılınca, illerdeki yoğunluk ile gelir büyüklüğü arasındaki sıra bağıntısı -0.6697 değeriyle elde olundu. Bu, umulan yönde ve anlamlı bir ilişkiydi. Böylece, yoğunluk azaldıkça gelir artma eğilimi gösteriyordu.

2. Sanayileşme :

Yukarıda anlatılanların da açıkça ortaya koydukları gibi illerin gelirleri arasında fark yaratan bir etken sanayileşmedir. Bu etkenin önemi, bütün kentler için imalât sanayiinin tüm gelir içindeki payı büyüklüğü ile gelir yüksekliği arasında elde olunan sıra bağıntı katsayısının 0.5816 olarak bulunmasıyla da ortaya çıkmaktadır. Anlamlı olan bu ilişki imalât sanayiinin katkısının yüksek olduğu illerde gelirin artma eğilimi gösterdiğini ifade etmektedir.

Sanayileşmenin gelir farklılaşmasının önemli bir nedeni olduğunu gösteren diğer bulgular da ileri sürülebilir.

Gelir büyüklüğüne göre iller sıralandığında büyük gelirli ilk gruptaki 33 ilde imalât sanayiinin tüm gelir içindeki payı ortalama 0.1396 olduğu halde, düşük gelirli ikinci gruptaki 34 ilde aynı payın ortalaması 0.0517 dir.

Batı Anadolu'da olduğu halde düşük gelir grubunda yer alan kentler, imalât sanayiinin tüm gelir içindeki payı büyüklüğüne göre sıralamada, genellikle aşağıda bulunmaktadır. Çankırı 57, Denizli 41, Isparta 51, Uşak 19 uncu sıradadırlar. Buna karşılık, aynı nitelikteki bir sıralamada Doğu Anadolu'da olup da yüksek gelir grubuna düşen iller genellikle yukarılarda yer almaktadırlar. Elazığ 5, Rize 4, Siirt 3, Urfa 39 uncu sırada bulunmaktadır.

3. Tarımsal Ürün Kompozisyonu :

Yüksek gelirli grubu meydana getiren 33 ilin, hemen bütün tarımsal ürün grupları yönünden Türkiye toplamları içindeki payları yarıdan fazladır. Bu 33 ilin 1965 yılındaki, katkısı hububatta % 61.8, sınai bitkilerde % 75.3, meyvelerde % 65.3, hayvan ve hayvan ürünlerinde % 49.9 dur.¹² Görüldüğü gibi bu 33 ilde payın en yüksek olduğu alan sınai bitkiler alanı, en düşük olduğu alan ise hayvan ve hayvan ürünleridir.

(12) T.C. Ziraat Bankası, 1965 Türkiye Tarımsal Üretim Değeri, s. 7.

Bu sonucu destekliyen bir çalışma da biz yapıyoruz. Yoğunluk ve imalât sanayiinin tüm geliri içindeki payı yönlerinden yakınlık gösteren illeri gruplandırıyoruz. Her grupta iller gelir yüksekliği sırasına göre yukarıdan aşağıya sıralanıyorlar. Bazı gruplarda 2, bazılarında 3,4 v.s. kent yer alıyor. Gruplarda bulunan illerin tarımsal ürün grupları yönünden oranlarını elde ediyoruz. Ayrıca her ilin ilçe merkezi nüfusunu kayıt ediyoruz. Bu şekilde ulaştığımız verileri Tablo 2 de veriyoruz.

Her grubu yukarıdan aşağıya doğru iki eşit kısma bölüyoruz.¹³ Her iki kısmın hububat, bakliyat, sınai bitkiler, meyveler, hayvanlar ve hayvan ürünleri oranlarının ortalamalarını alıyoruz. Her grubun yüksek gelirli ilk kısımları için elde olunan bu oranları topluyoruz. Sonra aynı işlemi düşük gelirli ikinci kısımlar için yapıyoruz. Böylece yüksek gelirli ilk kısım için, hububatta 3.3141, bakliyatda 0.2025, sınai bitkilerde 1.9212, meyvelerde 1.4031, hayvanlar ve hayvan ürünlerinde 3.1588 değerlerine ulaşıyoruz. Aynı değerler, düşük gelirli ikinci kısım için, hububatta 3.3676, bakliyatda 0.2469, sınai bitkilerde 1.2817, meyvelerde 1.3144 hayvanlar ve hayvan ürünlerinde 3.6530 olarak elde olunuyorlar.

Bu son rakamların incelenmesi iki kısım arasındaki farkın sınai bitkilerde ve hayvanlarda diğer tarımsal ürün gruplarına göre çok daha belirgin olduğunu ortaya koymaktadır. Sınai bitkilerde fark gelirin yüksek olduğu birinci kısım lehine, hayvanlar ve hayvan ürünlerinde gelirin düşük bulunduğu ikinci kısım lehinedir.

Böylece, tarımsal ürün kompozisyonu yönünden yüksek ve düşük gelirli iller arasında fark ortaya çıkmaktadır. Yüksek gelirli illerde sınai bitkilerin üretimindeki yoğunluk, hububatın yoğunluğundan, hububatın yoğunluğu hayvanlar ve hayvan ürünleri yoğunluğundan daha fazladır.

Diğer yandan, sınai bitkilerin bir hektarı için sağlanan satış tutarı 3848.06 TL olduğu halde, hububat için aynı tutar 1207.98 TL dir.¹⁴ Hayvanlar ve hayvan ürünleri için bu değerlerle karşılaştı-

(13) Grupta iki il varsa her kısımda bir il bulunuyor. Dörtlük grup ikişer illik iki kısma ayrılıyor. Diğer gruplar için de aynı şekilde hareket olunuyor. Tek sayıda il içeren gruplarda ortaya düşen iller hem ilk kısımda, hem ikinci kısımda hesaba katılıyorlar.

(14) Bu rakamlar hektar başına verim rakamları ile fiyatların çarpımı sonucunda ulaşılmış satış tutarlarının, üretim miktarlarına göre ağırlıklandırılmış, ağırlıklı ortalamaları yoluyla elde olunmuşlardır. Hububat olarak buğday, arpa, çavdar, yulaf, kaplıca, mısır, darı, pirinç, kuşyemi, mahlut alınmıştır. Sınai bitkiler olarak, tütün, patates, pan-

labilecek bir satış tutarına ulaşma olanağımız olmadı. Yalnız yıllar boyunca ekilen arazi miktarında devamlı artışa karşılık çayır- lar ve meralardaki devamlı azalışı,¹⁵ hayvancılık aleyhine tarımın gelişmesi olarak yorumluyor ve bu durumun tarımın hayvancılıktan daha kazançlı bulunmasına bağlı olduğunu düşünüyoruz.

Sonuç olarak, yüksek gelirli illerde daha fazla para getiren tarımsal ürünlerin daha çok üretildiği söylenebilecektir. Bu durum, bu illerde toprağın farklı ürün üretme kapasitesinde oluşunun sonucu bulunabilir.

4 Verimlilik :

Toprakların farklı ürün elde etmeğe elverişli olmak yanında, bir de aynı ürünü daha verimli üretebilme özelliği bahis konusudur. Bu hususu da sınımayı denedik.

Bu sınıama işleminde, önemli saydığımız tarımsal ürünlere dayandık. Bu ürünlerdeki verimliliğin yüksek gelirli grupla düşük gelirli grup arasında farklılık gösterip göstermediğini, ortaya çıkan farklılığın hangi yönde olduğunu araştırdık. Yalnız bu işlemlerde coğrafi bölgeler esasından yararlandık.

Türkiye'nin Orta Kuzey, Ege, Marmara, Akdeniz ve Orta Güney coğrafi bölgelerinde toplam olarak 37 il yer almaktadır. Yüksek gelirli 33 ilin 27 tanesi de bu coğrafi bölgelerde bulunmaktadır. Yani yüksek gelirli illerin bu coğrafi bölgeler toplamı içerisindeki payı % 72.97 dir. Buna karşılık, 30 ili kapsıyan diğer coğrafi bölgeler toplamında düşük gelirli kentlerin payı % 80.00 dir. Böyle olduğuna göre, ilk saydığımız coğrafi bölgeleri yüksek gelirli grubu, geri kalan coğrafi bölgeleri düşük gelirli grubu temsil ediyor kabul etmenin uygun olacağını düşündük ve öylece hareket ettik.

Bulduğumuz ve kullandığımız verileri Tablo 3 de veriyoruz. Bu rakamların incelenmesinden anlaşılacağı üzere mevcut 15 ürünün 12 sinde yüksek gelirli grupta verimlilik daha yüksektir. Yalnız tütün, pancar ve ayçiçeğinde tersine bir durum vardır. Ay çiçe-

car, kenevir (lif ve tohum), afyon (sakız ve tohum), pamuk (saf ve tohum), keten (lif ve tohum), soğan, sarmasak, susam, ayçiçeği, aspir, kolza, yarfıstığı alınmıştır. Verim ve fiyat verileri, DİE, «Tarımsal Yapı ve Üretim, 1967» den alınmışlardır. Fiyatlar çiftçinin eline geçen fiyatlardır ve aynı yayının s. 6-7 sinde bulunmaktadır.

(15) Bu konuda istatistikler için, DİE, «Türkiye İstatistik Yıllığı, 1964/65» s. 219 a başvurulabilir.

ğinde fark belirgin değildir. Tütündeki fark Güney Doğu Bölgesindeki verimliliğin çok yüksek olmasından ileri gelmektedir. Bu verimlilik yüksekliği de Bitlis, Diyarbakır ve özellikle Siirt'de sağlanmaktadır. Yalnız Güney Doğu Bölgesinde üretilen tütün, Türkiye toplamının ancak % 1.6 sı kadardır. Bunun için bir istisnayı ifade eden bu duruma yaygın bir hal olarak bakmaya olanak yoktur.

Bu söylenenlere dayanılarak, aynı ürün yönünden de genellikle yüksek gelirli iller grubu lehine bir verimlilik farkının var olduğu ileri sürülebilecektir. Bu illerde toprak her yönden daha verimli görünmektedir.

5. Ticaret :

İller gelirleri arasında ticaretin katkısı olarak meydana çıkabilecek farklılıkların sınanmasını da denedik. Bu sınama işleminde, aynı yoğunluk ve sanayileşme katkısı durumunda bulunan illere dayandık. Bu kentlerin ilçe merkezleri nüfuslarına bakarak sınama denememizi sonuçlandırabileceğimizi düşündük.

Bahis konusu nüfusları Tablo 2 de veriyoruz. Ticaretin katkısı önemli olsa idi, aynı gruptaki yüksek gelirli illerde nüfusun daha fazla olması beklenirdi. Oysa mevcut on grubun altısında yüksek gelirli illerin, geri kalan dördünde düşük gelirli kentlerin nüfusları daha fazladır.¹⁶

Bu sonuç karşısında kentler gelirleri arasındaki farklılıkların belirlenmesinde ticaretin önemli olduğu kanısına varıyoruz. Bu durumun sebebi, sınama işlemimizin yetersiz olması olabilir. Yapılacak başka araştırmalar ticaretin önemli olduğu sonucunu yaratabilirler.

Sonuç olarak, iller gelirleri arasındaki farklılıkta tabiat ve toprak koşullarının önemli olduğu söylenebilir. Bununla birlikte, umulacağı gibi, gelir farklılıklarının belirlenmesinde en önemli —hiç olmazsa potansiyel— etken sanayileşmedir.

II. İmalât Sanayii Gelirinin Ücret ve Kâr Arasında Bölünüşü :

İkinci olarak İmalât Sanayii gelirinin ücret ve kâr arasında nasıl bölündüğünü ortaya çıkarabilme denemesine giriştik. Bu

(16) Bahis konusu illerin ilçe merkezi nüfusları yerine şehir nüfusları kullanıldığında da durum aynı kalmaktadır.

araştırmada 1963 yılına ait değerleri ifade eden, DİE nin «Sanayi ve İşyerleri Sayımı : İmalât Sanayii, 1964» adlı yayınındaki verilere dayandık. Bu nedenle, elde ettiğimiz sonuçlar, 1963 yılında imalât sanayii alanındaki 10 kişiden fazla çalıştıran büyük işyerlerine ait olarak elde edildiler.

A. Ücret ve Kâr Rakamlarının Elde Olunuşu :

Ücret ve kâr payını elde etme çabasında üç farklı kavramı kullandık. İlk kavramda kâr ölçüsü olarak katma değer eksi ücretleri aldık. İkinci kavramda, katma değer eksi ücret eksi amortisman kâr ölçüsü oldu. Bu iki kavramda da, ücreti, vergiden önceki maaş ve ücretler değeri ifade etti. Üçüncü kavramda kârı, katma değer eksi ücret eksi amortisman eksi dolaysız vergiler olarak aldık. Bu son kavramda ücret vergiden sonraki maaş ve ücretler değeriyle kullanıldı.

Bu kavramlar içinde yer alan elemanlar aşağıdaki şekilde açıklanabilirler :

Katma değer, kullandığımız yayında yer alan ve çıktı ile girdi arasındaki farkı gösteren değerdir.

Vergiden önceki maaş ve ücretler aynı yayında yer alan, yıl içinde ödenen maaş ve ücretler tutarı değerini ifade ederler.

Aşağıda belirtileceği üzere özel kesimde dolaysız vergileri iki şekilde tahmin etmeğe çalıştık. İlk tahmin şeklinde, özel kesimin tümünü gelir vergisine tabi varsaydık. İkinci tahmin yolunda, özel kesimdeki firmaları kişi şirketleri ve sermaye şirketleri diye ikiye ayırdık.

Özel kesimin tümünü gelir vergisine tabi varsaydığımızda iki kademe hesaplama yolu bizi sanayi gruplarındaki amortisman rakamlarına ulaştırdı.

İlk kademe, bu çalışmada üzerinde durmakta olduğumuz büyük iş yerlerindeki tüm amortismanları elde etmeğe koyulduk. İmalât sanayii için toplam amortisman rakamlarını Devlet İstatistik Enstitüsünden aldık. Bu amortisman değerini, imalât sanayiinde yaratılan gelir, vasıtalı vergiler, amortismanlar toplamına oranladık. Elde ettiğimiz bu oranı büyük işyerlerinin toplam katma değerine uyguluyarak aradığımız tüm amortisman değerini elde ettik.

İkinci kademe, ulaştığımız bu tüm amortisman değerini sanayi gruplarına dağıtmak işine giriştik. Bu işte yine oranlardan yararlandık. İki oranın ortalaması ile sonuca vardık. İlk oran, her

sanayi grubunun elektrik jeneratörlerine ve makinelere bağlı çevirici kuvvet tesisatı kapasitesi yönünden toplam içinde ifade ettikleri pay olarak alındı. Her sanayi grubunun, çevirici makineler, elektrik motorları, jeneratörlerin kapasitesi bakımından toplam içinde taşıdıkları pay ikinci oran oldu. Bu iki oranın ortalamasını alarak her sanayi grubu için tek bir oran elde ettik. Bu oranları tüm amortisman değerine uyguluyarak, her sanayi grubu için amortisman rakamlarına varmış olduk.

İkinci tahmin yolunda, özel kesimdeki firmaları kişi ve sermaye şirketleri diye ikiye ayırdığımız için, her sanayi grubu için elde olunan amortismanları bu iki şirket türüne bölüştürmek gerekti. Her sanayi grubunda kişi şirketlerinin o sanayi grubundaki çevirici kuvvet tesisatı kapasitesinin yüzde kaçına sahip olduklarını bulduk. Bu payı gösteren oranı o sanayi grubundaki amortisman rakamına uyguladık. Elde edilen değer o sanayi grubunda kişi şirketlerine ait amortisman tutarı olarak alındı. Her sanayi grubundaki amortisman değerinin tümünden o gruptaki kişi şirketlerine ait amortismanların düşülmesi ile o sanayi grubunun sermaye şirketlerine ait amortismanlar elde edilmiş oldu.

Dolaysız vergilerin hesaplanmasında kâr ve ücretleri ayrı ayrı ele aldık. Önce kâr üzerinden ödenen vergileri bulmaya çalıştık. Kâr üzerinden ödenecek verginin hesabında devlet kesimi ile özel kesimin ifade ettiği farklılığı göz önüne almak gerekti. Bu gerekliliğe uygun olarak önce devlet kesimini, sonra özel kesimi ele aldık.

Devlet kesiminde kâr üzerinden vergi rakamlarını hesaplamak için, iktisadi kamu kuruluşlarına ait olan % 35 değerindeki vergi oranını kullandık. Bu oranı, devlet kesimine ait katma değer eksi ücret eksi amortisman değerlerine uygulayınca, bu kesimde kâr üzerinden ödenecek vergi rakamlarına ulaştık.

Özel kesimde kâr üzerinden ödenecek verginin hesaplanmasında iki farklı yol kovaladık. İlk yolda, özel kesime ait bütün firmaların gelir vergisi ödediklerini varsaydık. Katma değer eksi ücret eksi amortisman net gelir dedik. Her sanayi grubunda firma başına net geliri bulduk. Bu değerler, tabii, sanayi gruplarındaki net gelirler o sanayi grubundaki firma sayısına bölünerek elde edildiler. Firma başına net gelirlerin gelir vergisi bakımından ait oldukları gelir dilimleri ve bu gelir dilimindeki vergi oranları, DİE, «Türkiye İstatistik Yıllığı, 1968», s. 340-341 den yararlanılarak bulundu. Bu oranlar her sanayi grubundaki net gelirlere uygulanarak ödenecek gelir vergisi rakamlarına ulaşıldı. Bu şekilde elde edilen

vergi rakamlarının gerçekleşen vergi değerlerinden çok, potansiyel azami vergi sınırını ifade ettikleri kanısındayız.

İkinci yolda, özel kesime ait firmalardan bir kısmının gelir vergisi, diğer kısmının kurumlar vergisi ödedikleri göz önüne alınmaya çalışılmıştır. Gelir vergisi ödeyen ilk kısımda, kişisel mülkiyet (adi ve özel ortaklık dahil) kollektif ve komandit şirketler yer almıştır. Kurumlar vergisine tabi ikinci kısımda ise, limited, anonim, kooperatif şirketlerle, özel kanunla kurulmuş kurumlara yer verilmiştir. Bu ikili ayrıma göre net gelir rakamlarına, DİE, «Sanayi ve İşyerleri Sayımı: İmalât Sanayii, 1964» adında olup esas yararlandığımız kaynak s. 276-295 e başvurarak ulaştık. Gelir vergisi ödeyen firmalarda ödenecek gelir vergisini bulmak için kovaladığımız yol, birinci tahmin yolunda uyguladığımızın aynısı oldu. Kurumlar vergisi ödeyecek firmalarda ise kanundan aldığımız 0.36 oranını net gelire uyguluyarak bu firmaların ödiyeceği vergiyi bulduk. Kâr üzerinden ödenecek vergileri böylece hesapladıktan sonra, ücretin vergiden temizlenmesi çabasına giriştik. Ortalama ücretleri bulduktan sonra, DİE, «Türkiye İstatistik Yıllığı 1968», s. 340-341 den yararlanarak bu ortalama ücretlerin ait buldukları gelir dilimlerini ve bu gelir dilimlerinde ödenen vergi oranlarını elde ettik. Bu vergi oranları ücretler tutarına uygulanarak ücretler üzerinden ödenecek gelir vergisi rakamlarına ulaşıldı.

Vergi konusundaki hesaplama şeklimizi açıkladıktan sonra, elde ettiğimiz vergi rakamları konusunda bazı görüşlerimizi ileri sürmenin faydalı olacağını düşünüyoruz :

Verginin esas ağırlığını kâr üzerinde duyuracağı düşünülebileceğine göre, vergiden önceki kavramlara göre elde olunacak kâr payının bir üst sınırı ifade edeceği kabul edilebilir. Böyle olduğuna göre, kâr payının bir de alt sınırının bulunabilmesi faydalı olabileceği kanısına yöneldik. Bu alt sınırı ortaya çıkarabilmek, kâr üzerinden ödenecek, potansiyel de olsa, en yüksek vergiye ulaşmayı gerektiriyordu.

Böylece kâr üzerinden ödenmesi olasılığı olan en yüksek vergiyi bulmağa yöneldik. Bu nedenle kâr üzerinden ödenecek gelir vergisi hesaplarken mal sahibi başına net gelir yerine firma başına net gelir kavramlarına dayandık. Firma başına değerlerin kullanılmasını haklı kılan, birinci kadar önemli olmamakla beraber, diğer bir sebep daha vardır. Bu neden mal sahibi başına net gelir kullanıldığında, zengin olan ve diğer kaynaklardan gelir elde etmesi şansı fazla bulunan bu mal sahiplerinin ek gelirlerinin vergi ödemeleri üzerindeki etkisinin göz önüne alınamıyacak oluşudur.

Verdiğimiz tablolarda özel kesime ait verilerden açıkça görüldüğü gibi, kişisel mülkiyet, kollektif ve komandit şirketlerde sağlanan net gelirler toplamı 687984000 TL dir. Bu gelirler için hesaplanan gelir vergisi ise 303976000 TL dir. Limited, Anonim, kooperatif şirketler ve özel kanunla kurulmuş kurumlarda elde olunan net gelirin toplam değeri, bizim hesaplamamıza göre 1332749000 TL, bu gelirler üzerinden ödenecek kurumlar vergisi tutarı 479789000 TL dir. Bu rakamlara dayanarak, kişi şirketleri diye adlandırabileceğimiz ilk kısım için gelir vergisi oranının ortalama 0.4418 olduğunu, sermaye şirketleri olarak niteliyebileceğimiz ikinci kısım için kurumlar vergisi oranının ortalama 0.3600 bulunduğunu elde edebiliriz.

Buna karşılık DİE'nin «Türkiye İstatistik Yıllığı 1968», s. 344-345 den elde edilen rakamlara dayanarak, 1964 yılında, imalât sanayii alanında tam mükellefiyetli gelir vergisine tabi net gelir toplamının 950962000 TL, bu gelir üzerinden ödenecek gelir vergisinin 227938000 TL olduğunu buluyoruz. Aynı yayının s. 359 unda, 1964 yılında, imalât sanayii alanında kurumlar vergisine (tam mükellefiyet) tabi net gelir tutarının 784692000¹⁷ TL, bu gelir üzerinden ödenecek kurumlar vergisinin 180548000 TL bulunduğunu görmek olanağı vardır. Gerçekleşen gelir vergisi oranının 0.2397, yine gerçekleşen kurumlar vergisi oranının 0.2301¹⁸ olduğunu bulabiliriz.

Ulaşılan bu oranların karşılaştırılması özel kesimin kârı üzerinden hesapladığımız dolaysız vergilerin bu alanda bulunan firmaların gerçekte ödedikleri vergilerin çok ötesinde ve üstünde bulduklarını göstermeğe yeter sanıyoruz. Böyle olunca hesapladığımız vergiler düşüldükten sonraki kâr paylarının gerçek durumun erişebileceğinin de altında bir alt sınırı ifade ettiğini kabul etmenin normal olacağını düşünüyoruz. Gerçek kâr payının, vergiden önceki kavramlara göre elde olunacak kâr payının üst sınırı ile,

(17) Bu rakamın, yalnız özel kesimdeki büyük iş yerlerine ait olan 1332749000 TL. dan önemli ölçüde küçük oluşuna dikkati çekmek isteriz. Gelir seviyesine ait olan bu farkın, kâr ve ücret paylarını bulmaya yönelen bu çalışmamızda fazla etkili olmayacağını düşündüğümüz için bu konu üzerinde daha fazla durmuyoruz.

(18) Bu rakam imalât sanayiinde kamu ve özel kuruluşların kapsanması halinde elde olunmuş bir orandır. Oysa, kurumlar vergisine (tam mükellefiyet) tabi iktisadi devlet teşekküllerinde kurumlar vergisi oranı 1964 yılı için 0.3009 olarak elde edilebilmektedir. (DİE «Türkiye İstatistik Yıllığı 1968» s. 362). Buna dayanarak özel kesimdeki kurumlar vergisi oranının 0.2301 den de küçük bulunması olasılığının yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

vergiden sonraki kavramlara göre ulaşılabilecek kâr payının alt sınırı arasında bulunduğu ve yukarıda belirtmeğe çalıştığımız nedenlerle üst sınıra çok daha yakın olduğu kanısını taşıyoruz.

Kâr ve ücret payları konusunda elde ettiklerimizden başka, birey başına kâr ve birey başına ücret değerlerine de ulaşmaya çalıştık. Birey başına kâr ölçüsü olarak iki kavram kullandık: İlk kavram iş sahibi ve ortak başına kârdır. İkinci kavram ise iş sahibi ve ortak artı ücretsiz çalışan aile bireylere başına kârdır. Bu kâr ölçülerinde, vergi konusunda yukarıda açıkladığımız kanımıza uygun olarak vergi düşülmeden önceki kavramları kullandık. Birey başına ücret ölçüsü olarak vergiden önceki ortalama ücretleri aldık. Yararlandığımız DİE yayınında mal sahibi ve ortaklar yalnız kişi şirketleri için verilmiş oldukları için, birey başına kâr rakamlarını elde ederken yalnız kişi şirketlerine ait kârı kullandık. Yani verdiğimiz birey başına kâr rakamlarında sermaye şirketlerinin katkısı bahis konusu değildir.

Anlatmağa çalıştığımız şekilde ve belirttiğimiz sınırlar ve kayıtlarla elde ettiğimiz verileri Tablo 4, 5, 6, 7, 8, 9 da veriyoruz.

B. Ücret ve Kâr Payını Etkileyen Nedenler :

Verilen tablolardaki değerlere dayanılarak imalât sanayii için ortalamalar elde edildiğinde, kullanılan bütün kâr kavramları için kâr payının özel kesimde, devlet kesiminden daha yüksek olduğu sonucuna varılabilmektedir. Buna karşılık yararlanmakta olduğumuz DİE yayınında tüm imalât sanayiine ait olarak verilen rakamlar kullanıldığında, katma değer eksi ücretin payı devlet kesiminde 0.6868, özel kesimde 0.6766 olarak elde edilmektedir.

Yine verilen tablolardaki ortalama değerlerin incelenmesinden anlaşılacağı üzere gerek özel kesimde gerekse kamu kesiminde kârın payı 0.50 nin altına hiç düşmemektedir. Yukarıda dolaysız vergilerin hesaplanması konusunda vermiş olduğumuz açıklama ve belirttiğimiz görüşümüz göz önüne alınırsa, özellikle özel kesimde kâr payının ortalama değeriyle % 60 ın altına hiç düşmediği sonucuna varılabilir.

Kâr ve ücret payları konusunda eriştiğimiz değerlerin ortaya koyduğu genel durumu böylece belirtmeğe çalıştıktan sonra, bahis konusu payların gerçekleşmesini etkileyen nedenleri ortaya çıkarabilmek için giriştiğimiz çabayı açıklamaya geçebiliriz. Önce bu konuda yaptığımız denemelerde kâr ölçüsü olarak katma değer eksi ücretleri aldığımızı değinelim. Böyle davranmamızın nedeni, özellikle özel kesimde kâr payını bu kavramın diğer kullandığı-

mız kâr kavramlarına oranla daha gerçeğe yakın şekilde ifade etmesi şeklindeki kanımızdır.¹⁹ Bu kanımızın dayanıklarını yukarıda açıklamış bulunuyoruz. Amortismanın kârdan düşülmemesi ise, bu kaynağın kâr elde eden kişiye ait olması nedeniyle normaldir görüşündeyiz.

Sanayi gruplarında ortalama ücretlerin gösterdiği dağılımı ortaya çıkarabilmek amacıyla bu ücretler için standart sapmaları elde ettik. Bu standart sapmalar, kamu kesimi için 61.16, özel kesim için 54.19 olarak bulundular. Bahis konusu standart sapmaların kendi ortalamalarına oranları, kamu kesiminde 0.00666, özel kesimde 0.00825 değerlerini verdiler. Aynı işlemleri sanayi gruplarında kâr payları için yaptığımızda, kamu kesiminde standart sapma 0.2403, standart sapma bölü ortalama 0.40557 olarak elde edildiler. Özel kesimde kâr payları için standart sapma 0.0664, standart sapma bölü ortalama 0.09869 değerleri olarak ortaya çıktılar.

Kamu kesimi ve özel kesim piyasa paylarının kâr paylarını etkileyebileceğini düşünerek böyle bir ilişkinin varlığını araştırdık. Sanayi gruplarında kamu kesiminin özel kesime göre piyasa paylarını veren oranlarla kâr payları arasında elde ettiğimiz sıra bağıntısı 0.4971 değeriyle ortaya çıktı. Bu değer sınama sınırı olan 0.5065 e çok yakındır. Ayrıca kamu kesiminde kâr paylarının büyüklüğüne göre sanayi gruplarını sıralayıp iki eşit kısma ayırdığımızda, kâr paylarının yüksek olduğu ilk kısımda kamu kesimi piyasa payı ortalamasını 0.7216, kâr paylarının düşük bulunduğu ikinci kısımda piyasa payı ortalamasını 0.4218 değerleriyle elde ettik.

Özel kesim için, sanayi gruplarında piyasa payları ile kâr payları arasındaki sıra bağıntı katsayısı -0.3544 değeriyle ortaya çıktı. (Sınama sınırı 0.4623) Özel kesimde kâr payına göre bir sıralama yapıldığında ve sanayi grupları bu sıralamaya göre iki eşit kısma ayrıldığında, kâr paylarının yüksek olduğu ilk kısımda özel kesim piyasa payı ortalaması 0.4909, kâr paylarının düşük bulunduğu ikinci kısımda piyasa payı ortalaması 0.7088 olarak elde edildiler.

Sanayi gruplarında işyeri başına katma değer ile kâr payı arasındaki sıra bağıntı katsayısı kamu kesiminde 0.3824, özel kesimde 0.4105 olarak bulundular. Ayrıca, özel kesimde kâr payına gö-

(19) Kamu kesiminde diğer kâr kavramlarının da kullanılabileceği düşünülebilir. Biz, özel kesimle karşılaştırma ortamını elde edebilmek için kamu kesiminde de yalnızca katma değer eksi ücret kavramını kullanma yolunu seçtik.

re bir sıralama yapıldığında ve sanayi grupları bu sıralamaya göre iki eşit kısma ayrıldığında kâr paylarının yüksek olduğu ilk kısımda toplam firma sayısı 261, elli kişiden fazla çalıştıran firma sayısı 125, kâr paylarının düşük bulunduğu ikinci kısımda toplam firma sayısı 366, elli kişiden fazla çalıştıran firma sayısı 181 dir.

Sanayi gruplarında amortisman işgücü oranlarıyla piyasa payları²⁰ arasındaki bağıntı katsayıları kamu kesiminde 0.4529, özel kesimde —0.2877 olarak elde edildiler. Bu bulgulara dayanarak ve «Türk İmalât Sanayiinin Yapısı ve Özellikleri Hakkında bir Dene-me» adlı henüz yayınlanmamış çalışmamızda ulaştığımız sonuçlardan da yararlanarak şu görüşlerin ileri sürülebileceğini düşünüyoruz.

Her iki kesimde de ortalama ücretlerin kâr paylarına göre daha az dağılık olmaları, her hangi bir sanayi grubundaki ücretlerin o gruptaki kâr payından çok diğer sanayi gruplarındaki ücret hareketlerinden etkilendiğini düşündürmektedir. Böylece, ücretler çalışılan firmadaki kâr durumundan ziyade diğer alanlardaki ücret durumlarından etkilenerek belirlenmektedirler.

Kamu kesiminde kâr payı piyasa payından etkilenmektedir. Özel kesimin rekabeti arttıkça, kamu kesiminde kâr payı azalmaktadır. Buna karşılık özel kesimde kâr payı devlet kesiminin rekabetinin etkisinde kalmamaktadır. Bu durum bizde devletçiliğin özel kesime yardım ve destekleme şeklindeki mantığına uygundur. Özel kesimdeki kâr payının özel kesim içindeki rekabet koşullarına karşı duyarlı olduğunu gösteren, işyeri büyüklüğü ve firma sayısına dayanılarak elde olunmuş belirtiler vardır.

Kâr payları yönünden dağınlık kamu kesiminde özel kesime oranla çok daha fazladır. Ortalama ücretlerdeki dağınlığın çok daha az oluşu da göz önüne alınınca, kamu kesiminde kârın piyasa rekabet koşullarına bağlı olarak bir kalıntı şeklinde ortaya çıktığı düşünülebilir. Rekabetin az olduğu yerlerde bu kalıntı fazla olmakta, rekabet arttıkça kalıntı azalmaktadır. Buna karşılık özel kesimde kârı bir kalıntı olarak düşünebilme olanağı yoktur.

Son olarak, kamu kesiminde sermaye yoğunluğu arttıkça kâr payının artma eğilimi gösterebilmesi olasılığı var kabul edilebilirse de, özel kesimde böyle bir olasılıktan söz açılmaz.

19 Aralık 1969

(20) Kamu kesimi ve özel kesimin piyasa paylarını ifade eden veriler «Türk İmalât Sanayinin Yapısı ve Özellikleri Hakkında bir Deneme» adlı yayınlanacak makalemizde elde ettiğimiz rakamlardır.

1965 YILI YURT İÇİ GELİRİNİN İLLERE BÖLÜNÜŞÜNÜ GÖSTEREN TABLO

	T A R I M			S A N A Y İ										Toplam Yurt İçi Gelir	1000 TL.
	Çiftçilik	Ormancılık	Bahçecilik	Madencilik	İmalât Sanayii	Elektrik, Havagazi, Su	İnşaat Sanayii	Ticaret	Ulaştırma	Mali Kurumlar	Serbest Meslek ve Hizmetler	Mesken Gelirleri	Devlet Hizmetleri		
	1000 TL.	1000 TL.	1000 TL.	1000 TL.	1000 TL.	1000 TL.	1000 TL.	1000 TL.	1000 TL.	1000 TL.	1000 TL.	1000 TL.	1000 TL.	1000 TL.	1000 TL.
ADANA	1.022.519,79	8.444,53	513,54	2.483,54	353.091,92	7.808,64	101.557,53	129.296,52	164.451,20	66.534,00	101.092,75	76.142,50	111.488,58	2.145.425,04	902
ADİYAMAN	199.922,91	203,10	140,61	1.295,76	8.545,03	478,08	13.421,70	11.759,36	14.389,48	6.397,50	6.655,21	5.679,77	16.341,20	285.229,71	267
AFYON	473.043,00	307,62	140,61	2.591,52	17.449,31	2.948,16	36.238,59	40.239,06	66.808,30	19.405,75	17.230,62	13.835,33	44.876,14	735.114,01	502
AĞRI	159.838,74	—	140,61	107,98	—	318,72	11.184,75	11.759,36	10.791,11	4.904,75	7.293,38	5.898,22	30.368,57	242.606,19	246
AMASYA	250.463,82	778,71	140,61	7.882,54	76.982,25	159,36	21.474,72	20.578,88	26.723,32	14.501,00	11.578,24	9.175,01	52.624,94	493.063,40	285
ANKARA	971.729,91	6.054,79	140,61	21.272,06	634.333,74	61.154,40	485.865,54	414.542,79	512.368,27	170.600,00	433.779,80	541.975,00	1.619.842,19	5.873.659,10	1.644
ANTALYA	500.927,64	9.425,71	513,54	1.187,78	50.295,07	5.378,40	88.135,83	40.055,32	60.127,47	24.310,50	19.145,13	14.345,05	68.434,59	882.282,03	486
ARTVİN	85.894,65	12.519,80	513,54	11.661,84	47.215,78	756,96	20.579,94	9.554,48	17.472,94	6.397,50	8.660,89	3.349,61	21.406,47	245.984,40	210
AYDIN	495.450,30	2.708,75	658,63	6.154,86	129.330,18	5.816,64	96.188,85	54.754,52	81.197,78	39.024,75	23.521,16	18.422,83	71.442,67	1.024.671,92	524
BALIKESİR	658.276,68	13.063,45	518,01	34.769,56	91.352,27	7.569,60	98.425,80	70.739,90	118.713,21	53.525,75	31.726,21	25.558,94	167.212,32	1.371.451,70	708
BİLECİK	131.705,13	1.172,02	140,61	1.835,66	3.079,29	1.115,52	17.000,82	9.187,00	26.723,32	6.397,50	6.837,55	4.004,96	16.147,19	225.346,57	139
BİNGÖL	72.699,24	—	140,61	107,98	—	159,36	10.737,36	4.777,24	6.680,83	1.706,00	3.829,03	2.257,34	8.814,12	111.909,11	150
BİTLİS	90.625,08	680,87	140,61	107,98	5.748,00	557,76	12.974,31	7.717,08	18.500,76	3.198,75	5.014,20	4.878,77	7.511,24	157.655,41	154
BOLU	293.286,66	77.547,74	140,61	21.811,96	15.396,45	1.992,00	44.291,61	25.356,12	56.016,19	16.207,00	15.680,77	7.791,47	57.387,43	632.906,01	383
BURDUR	193.947,63	1.944,42	140,61	1.079,80	15.191,16	1.314,72	26.396,01	13.229,28	23.639,86	9.809,50	8.296,22	5.971,04	34.898,78	335.859,03	194
BURSA	625.163,67	6.296,03	2.081,92	10.258,10	165.255,23	10.438,08	141.375,24	184.304,25	131.047,05	68.240,00	79.403,76	70.822,50	143.373,57	1.638.059,40	755
ÇANAKKALE	347.811,09	5.606,49	513,54	9.178,30	39.004,34	2.748,90	42.502,05	28.112,22	49.335,36	11.302,25	16.865,95	9.029,37	83.380,77	645.390,63	350
ÇANKIRI	220.089,48	2.441,13	140,61	1.187,78	3.079,29	876,48	15.211,26	11.024,40	30.834,60	6.397,50	8.205,06	4.878,77	24.572,53	328.938,89	250
ÇORUM	486.736,35	5.281,16	140,61	18.464,58	18.475,74	1.872,48	36.685,98	26.826,04	34.945,88	8.103,50	14.313,26	10.776,99	31.958,17	694.580,74	485
DENİZLİ	389.140,11	3.573,28	140,61	4.643,14	24.634,32	2.310,72	55.923,75	39.320,36	50.877,09	26.016,50	18.324,62	13.034,33	65.872,24	693.811,07	463
DİYARBAKIR	237.517,38	213,25	140,61	6.586,78	24.454,69	3.346,56	57.713,31	39.687,34	49.335,36	14.501,00	18.415,79	17.985,92	64.502,08	534.400,07	475
EDİRNE	373.455,00	116,78	513,54	9.502,24	6.158,58	2.191,20	38.028,15	24.437,42	36.487,61	21.111,75	13.492,76	11.359,53	79.243,33	616.097,89	303
ELAZIĞ	180.752,22	865,15	140,61	40.492,50	195.021,70	8.127,36	62.187,21	22.600,02	41.112,80	13.008,25	14.677,93	11.796,44	56.723,46	647.505,65	322
ERZİNCAN	178.262,52	259,44	140,61	2.267,58	59.532,94	1.513,92	25.501,23	14.515,46	30.834,60	8.103,50	10.119,57	6.635,12	47.832,37	385.518,86	258
ERZURUM	352.292,55	767,44	140,61	8.206,48	36.951,48	4.063,68	57.265,92	43.178,90	62.183,11	21.111,75	22.882,99	16.893,66	125.856,89	751.795,46	628

T A B L O İ

Tablo : I in devamı

1965 YILI YURT İÇİ GELİRİNİN İLLERE BÖLÜNÜŞÜNÜ GÖSTEREN TABLO

	T A R I M			S A N A Y İ									Toplam Yurt İçi Gelir	Nüfus	
	Çiftçilik 1000 TL.	Ormancılık 1000 TL.	Balıkçılık 1000 TL.	Madencilik 1000 TL.	İmalât Sanayii 1000 TL.	Elektrik, Havagazi, Su 1000 TL.	İnşaat Sanayii 1000 TL.	Ticaret 1000 TL.	Ulaştırma 1000 TL.	Mali Kurumlar 1000 TL.	Serbest Meslek ve Hizmetler 1000 TL.	Mesken Gelirleri 1000 TL.			Devlet Hizmetleri 1000 TL.
ESKİŞEHİR	310.216,62	2.005,84	140,61	14.577,30	186.810,26	6.892,32	79.635,42	51.814,68	98.670,72	39.024,75	26.438,51	22.209,34	112.806,40	951.242,77	415.101
GAZİANTEP	382.915,86	25,38	140,61	3.239,40	39.004,34	6.254,88	67.555,89	63.022,82	93.017,71	27.509,25	21.059,64	27.088,11	56.786,36	787.620,25	511.026
GİRESUN	212.620,38	5.555,83	691,53	1.727,68	18.475,74	1.354,56	34.449,03	27.009,78	30.834,60	8.103,50	11.851,75	8.301,20	22.022,96	382.998,54	428.015
GÜMÜŞHANE	221.583,30	1.514,93	140,61	1.619,70	5.170,64	557,76	20.579,94	11.024,40	16.959,03	4.904,75	7.475,72	3.568,06	14.330,62	309.429,46	262.731
HÂKKARİ	66.474,99	—	140,61	—	—	79,68	11.184,75	2.388,62	2.569,55	213,25	1.641,01	1.529,17	3.074,35	89.295,98	839,37
HATAY	343.578,60	692,39	513,54	1.187,78	92.378,70	5.577,60	48.318,12	54.019,56	95.073,35	27.509,25	19.692,13	22.573,43	84.555,61	795.670,06	506.154
ISPARTA	200.669,82	1.625,15	140,61	7.666,58	8.211,44	1.673,28	42.949,44	23.151,24	34.431,97	16.207,00	13.310,42	10.704,17	64.299,29	425.040,41	266.240
İÇEL	595.536,24	3.026,82	513,54	1.295,76	119.065,88	7.171,20	93.057,12	58.245,58	88.392,52	37.318,75	22.974,15	20.971,44	70.229,68	1.117.798,68	511.273
İSTANBUL	217.350,81	4.781,71	143.483,16	32.825,92	3.137.796,51	101.910,72	756.536,49	2.602.943,10	1.104.906,50	624.182,75	1.768.204,10	1.612.625,00	1.305.387,86	13.412.934,63	2.293.823
İZMİR	763.590,99	2.341,81	2.238,03	32.286,02	1.031.562,15	28.923,84	296.172,18	501.874,65	347.403,16	170.600,00	382.314,40	293.930,00	447.276,92	4.300.514,15	1.234.667
KARS	593.295,51	3.257,86	140,61	1.079,80	718,50	1.354,56	35.791,20	29.949,62	31.862,42	13.008,25	17.230,62	13.034,33	76.484,40	817.207,68	606.313
KASTAMONU	304.241,34	19.152,85	550,55	4.535,16	31.819,33	2.390,40	26.843,40	21.865,06	41.626,41	16.207,00	13.583,92	7.427,39	40.248,01	530.490,82	441.638
KAYSERİ	690.393,81	—	140,61	7.666,58	147.805,92	5.537,76	109.610,55	51.263,46	68.863,94	27.509,25	23.156,49	21.189,89	64.490,91	1.217.629,17	536.206
KIRKLARELİ	247.974,12	11.942,51	513,54	1.187,78	65.691,52	2.350,56	22.816,89	23.702,46	35.459,79	14.501,00	12.034,08	9.539,09	93.132,62	540.845,96	258.386
KIRŞEHİR	224.819,91	—	140,61	2.375,56	7.338,97	1.832,64	20.132,55	9.921,96	16.445,12	4.904,75	7.840,39	4.660,32	17.021,33	317.434,11	196.836
KOCAELİ	214.861,11	1.964,47	513,54	3.779,30	584.038,67	3.705,12	60.397,65	34.726,86	88.392,52	21.111,75	18.415,79	15.146,04	103.964,03	1.151.016,85	335.518
KONYA	1.768.682,88	1.778,21	505,12	9.610,22	129.330,18	6.454,08	142.270,02	100.138,30	134.130,51	45.422,25	41.116,44	39.321,45	138.415,07	2.557.174,73	1.122.622
KÜTAHYA	317.187,78	8.467,69	140,61	80.445,10	84.167,26	9.720,96	40.265,10	26.458,56	46.765,81	19.405,75	15.771,94	9.684,73	43.027,32	701.508,61	398.081
MALATYA	229.550,34	—	140,61	2.591,52	121.118,74	2.509,92	53.239,41	31.603,28	63.210,93	14.501,00	16.318,94	16.311,12	51.119,40	602.215,21	452.624
MANİSA	899.030,67	4.174,89	140,61	51.830,40	44.136,49	11.832,48	103.347,09	74.965,92	93.017,71	69.946,00	27.167,85	29.491,09	109.371,65	1.518.452,85	748.545
MARAŞ	434.452,65	3.373,77	140,61	1.295,76	3.079,29	1.832,64	27.290,79	24.069,94	35.973,70	6.397,50	12.854,59	11.650,80	27.120,36	589.532,40	438.423
MARDİN	370.467,36	—	140,61	3.671,32	—	1.474,08	23.264,28	22.232,54	30.320,69	4.904,75	11.851,75	9.976,00	16.785,79	495.089,17	397.880
MUĞLA	310.216,62	10.197,85	513,54	19.112,46	3.079,29	1.872,48	48.318,12	25.172,38	41.626,71	16.207,00	13.492,76	6.553,58	44.531,85	540.894,64	334.973
MUŞ	170.046,51	—	140,61	107,98	—	278,88	10.737,36	7.165,86	10.278,20	4.904,75	4.923,03	3.568,06	15.113,93	227.265,17	198.716
NEVŞEHİR	268.389,66	—	140,61	2.051,62	6.158,58	1.155,36	17.895,60	11.024,40	23.125,95	8.103,50	7.566,88	5.170,04	18.806,96	369.589,16	203.316

T A B L O İ

Tablo : I in devamı

1965 YILI YURT İÇİ GELİRİNİN İLLERE BÖLÜNÜŞÜNÜ GÖSTEREN TABLO

	T A R I M			S A N A Y İ						Ulaştırma	Mali Kurumlar	Serbest Meslek ve Hizmetler	Mesken Gelirleri	Devlet Hizmetleri	Toplam Yurt İçi Gelir	Nüfus
	Çiftçilik	Ormancılık	Balıkçılık	Madencilik	İmalât Sanayii	Elektrik, Havagazı, Su	İnşaat Sanayii	Ticaret								
	1000 TL.	1000 TL.	1000 TL.	1000 TL.	1000 TL.	1000 TL.	1000 TL.	1000 TL.	1000 TL.	1000 TL.	1000 TL.	1000 TL.	1000 TL.	1000 TL.	1000 TL.	
NİĞDE	477.524,46	—	140,61	1.619,70	16.525,52	1.792,80	46.081,17	26.274,82	38.029,34	13.008,25	13.310,42	7.718,66	33.596,39	675.622,14	362.444	
ORDU	310.216,62	3.653,90	57.805,58	1.511,72	18.475,74	1.832,64	23.711,67	26.826,04	29.806,78	9.809,50	13.128,09	9.247,82	22.785,28	528.811,38	543.863	
RİZE	203.159,52	1.598,15	860,71	863,84	192.968,84	1.633,44	32.212,08	20.211,40	34.945,88	16.207,00	11.031,24	7.063,30	20.015,44	542.770,84	281.099	
SAKARYA	261.667,47	5.789,03	513,54	2.267,58	164.228,80	4.103,52	57.713,31	40.239,06	71.433,49	22.817,75	18.780,46	13.835,33	66.532,70	729.922,04	404.078	
SAMSUN	545.991,21	1.181,19	513,54	3.347,38	150.885,21	4.740,96	66.213,72	66.697,62	98.156,81	26.016,50	24.797,50	21.845,25	84.548,64	1.094.935,53	755.946	
SİİRT	191.208,96	304,64	140,61	39.952,60	193.995,27	1.035,84	17.895,60	13.780,50	14.903,39	4.904,75	9.390,23	8.374,01	15.502,39	511.388,79	264.832	
SİNOP	148.884,06	16.583,03	513,54	323,94	3.207,59	1.075,68	17.895,60	13.045,54	21.584,22	4.904,75	8.387,39	4.223,22	24.697,64	265.326,20	266.069	
SİVAS	617.943,54	2.017,11	140,61	24.295,50	58.506,51	3.147,36	39.370,32	37.726,86	83.253,42	14.501,00	20.056,80	18.714,10	71.777,76	991.450,89	705.186	
TEKİRDAĞ	329.885,25	—	513,54	6.802,74	20.528,60	2.709,12	28.185,57	24.437,42	38.543,25	13.008,25	11.578,24	10.704,17	85.092,11	571.988,26	287.381	
TOKAT	442.170,72	1.578,83	140,61	5.075,06	85.193,69	3.545,76	55.028,97	30.500,84	37.001,52	14.501,00	14.951,43	13.689,69	39.415,65	742.793,77	495.352	
TRABZON	357.022,98	2.357,54	5.391,75	4.643,14	39.004,34	3.107,52	70.687,62	50.161,02	59.613,56	21.111,75	22.153,65	12.014,89	53.773,71	701.043,47	595.782	
TUNCELİ	85.894,65	193,43	140,61	431,92	—	278,88	13.869,09	3.858,54	4.625,19	213,25	5.014,20	2.548,61	7.727,92	124.796,29	154.175	
URFA	534.787,56	—	140,61	1.187,78	28.175,50	2.350,56	53.686,80	43.362,64	50.877,09	8.103,50	11.213,58	16.675,21	25.652,28	776.213,11	450.798	
UŞAK	128.219,55	793,44	140,61	971,82	57.480,08	1.274,88	21.027,33	12.494,32	21.070,31	11.302,25	7.840,39	6.335,12	17.158,84	286.108,94	190.536	
VAN	222.579,18	—	140,61	1.835,66	7.788,04	557,76	34.449,03	14.147,98	18.500,76	9.809,50	8.478,56	6.699,21	21.970,77	346.957,06	266.840	
YOZGAT	445.905,27	1.056,22	140,61	2.051,62	923,79	557,76	17.448,21	19.843,92	27.751,14	4.904,75	12.216,42	7.500,20	26.164,90	566.464,81	437.883	
ZONGULDAK	243.492,66	27.181,64	513,54	469.497,04	1.337.438,29	13.346,40	76.056,30	42.627,68	93.017,71	50.327,00	28.170,69	17.476,20	56.500,63	2.455.645,78	650.191	
TOPLAM	24.896.253,09	310.439,77	228.253,10	1.079.584,04	10.262.862,94	396.806,34	4.481.058,24	5.673.544,55	5.138.070,88	2.128.874,75	3.675.829,44	3.323.387,31	6.765.428,57	68.360.393,02	31.391,421	

T A B L O II

TARIMSAL ÜRETİM DEĞERİ İÇERİSİNDE

İ L L E R	Hububat Oranı	Bakliyat Oranı	Sımaı Bitkiler Oranı	Meyvalar Oranı	Hayvanlar ve Hayvan Ürünleri Oranı	İlçe Merkezi Nüfusları
BURSA	0.2275	0.0223	0.2746	0.2780	0.1977	211.644
SAMSUN	0.3204	0.0208	0.2828	0.0932	0.2828	107.510
GAZİANTEP	0.2108	0.0294	0.0894	0.3958	0.2746	160.152
GİRESUN	0.2574	0.0143	0.0269	0.2914	0.4100	25.331
ANKARA	0.5842	0.0118	0.1044	0.0653	0.2343	905.660
ADANA	0.2462	0.0048	0.5239	0.0521	0.1730	289.919
AMASYA	0.3355	0.0116	0.2078	0.0450	0.4001	34.168
TOKAT	0.2731	0.0275	0.1655	0.1863	0.3476	37.368
EDİRNE	0.4795	0.0114	0.2043	0.0439	0.2609	46.091
TEKİRDAĞ	0.4798	0.0046	0.2440	0.0525	0.2192	27.069
BALIKESİR	0.2505	0.0310	0.1526	0.1732	0.3927	69.341
SİNOP	0.4833	0.0224	0.1267	0.0754	0.2922	13.354
ÇANAKKALE	0.2947	0.0385	0.1236	0.1400	0.4031	22.789
NEVŞEHİR	0.3813	0.0303	0.1809	0.1807	0.2268	21.121
UŞAK	0.4267	0.0555	0.1707	0.0480	0.2991	35.517
DENİZLİ	0.2513	0.0277	0.2315	0.2129	0.2766	64.331
AFYON	0.4264	0.0282	0.1513	0.0488	0.3453	44.026
ÇORUM	0.5225	0.0194	0.0509	0.1319	0.2753	41.574
MALATYA	0.3751	0.0500	0.1166	0.0688	0.3895	104.428
ADİYAMAN	0.3784	0.0416	0.1331	0.1845	0.2624	22.153
KAYSERİ	0.3434	0.0273	0.2570	0.0805	0.2919	126.653
İÇEL	0.2112	0.0202	0.2765	0.2704	0.2218	86.692
KÜTAHYA	0.4099	0.0355	0.1138	0.0483	0.3925	49.301
BİLECİK	0.3402	0.0206	0.1510	0.1027	0.3855	9.722
KIRŞEHİR	0.4560	0.0242	0.1239	0.0742	0.3217	24.861
ISPARTA	0.2671	0.0483	0.0701	0.1222	0.4923	42.901
KASTAMONU	0.3084	0.0146	0.0844	0.0832	0.5094	23.485
KARS	0.1890	0.0031	0.0759	0.0123	0.7198	41.376
MARDİN	0.3274	0.0249	0.1284	0.1919	0.3274	30.974
NİĞDE	0.3574	0.0334	0.1727	0.1475	0.2890	21.663
BURDUR	0.3430	0.0212	0.1907	0.0847	0.3605	29.268
SİVAS	0.4416	0.0217	0.0471	0.0097	0.4798	108.320
ERZURUM	0.2658	0.0172	0.1108	0.0246	0.5817	105.317
GÜMÜŞHANE	0.4892	0.0202	0.0675	0.0153	0.4079	8.092
KONYA	0.5356	0.0098	0.1118	0.0944	0.2483	157.934
ANTALYA	0.2589	0.0336	0.3384	0.1457	0.2234	71.833
URFA	0.5306	0.0475	0.0499	0.0870	0.2849	73.498
BİTLİS	0.2060	0.0060	0.0633	0.0214	0.7033	18.725
ORANLAR TOPLAMI						
I. KISIM	3.3141	.2025	1.9212	1.4031	3.1588	
II. KISIM	3.3676	.2469	1.2817	1.3144	3.6530	

Kaynak : 1) T. C. Ziraat Bankası, 1965 Türkiye Tarımsal Üretim Değeri.

2) DIE, Genel Nüfus Sayımı : Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri 24.X.1965.

T A B L O III
1965 YILINDA VERİMLİLİK

	HEKTAR BAŞINA										
	B A T I A N A D O L U					D O Ğ U A N A D O L U					Batı Anadolu İçin Ortalama
	Orta Kuzey	Ege	Marmara	Akdeniz	Orta Güney	Kuzey Doğu	Güney Doğu	Karadeniz	Orta Doğu	için Ortalama	
BUĞDAY	1.079	1.212	1.386	1.200	1.068	946	836	1.115	982	1.189,00	
ARPA	1.209	1.377	1.524	1.169	1.142	1.120	1.004	1.136	1.184	1.284,20	
ÇAVDAR	1.052	1.040	1.030	1.004	1.121	937	840	907	989	1.049,40	
YULAF	1.186	1.311	1.311	1.838	1.257	1.358	854	1.142	1.426	1.380,60	
KAPLICA	1.209	1.008	1.199	—	—	1.053	—	848	843	1.138,67	
MISIR	1.604	1.600	1.228	2.109	1.522	1.513	1.297	1.460	1.585	1.612,60	
PİRİNÇ	3.365	2.372	2.324	2.779	—	1.801	2.410	2.102	3.003	2.710,00	
MAHLUT	1.130	1.058	1.074	845	1.048	836	958	1.025	1.003	1.031,00	
TÜTÜN	271	614	614	881	1.063	635	1.499	405	761	688,60	
PATATES	9.566	14.234	12.945	10.257	15.616	13.947	10.794	8.185	10.402	12.523,60	
PANCAR	22.496	19.073	18.767	17.110	19.947	19.747	11.965	21.570	28.875	19.478,60	
AFYON	SAKIZ	3,0	2,2	1,0	—	6,3	—	—	2,3	3,13	
	TOHUM	359	391	—	—	768	—	—	249	506,00	
PAMUK	SAF	250	608	589	430	136	302	277	—	236	402,60
	TOHUM	404	986	955	698	207	490	449	—	383	650,00
SOĞAN	6.955	6.656	10.374	7.720	13.419	7.816	6.484	10.038	9.679	9.024,80	
AY ÇİÇEĞİ	1.157	1.270	953	1.470	1.237	1.591	1.233	1.142	1.000	1.217,40	

Kaynak : DIE, Tarımsal Yapı ve Üretim 1967, s. 15-32.

T A B L O IV

Sanayi Grupları		Katma Değer (Bin TL.)	Amortisman (Bin TL.)	Ücret (Bin TL.)	Net Gelir (Bin TL.)**	Limited, Anonim, Koo- peratif şirketler ve özel kanunla kurul- muş kurumlarda		Ortalama ücretin düş- tüğü gelir dilimine göre ücret üzerinden gelir vergisi oranı	Ücretler ü- den düşür- me vergisi (Bin TL.)
						Kişisel Mülkiyet kol- lektif şirket ve koman- dit şirketlerde net gelir (Bin TL.)	net gelir (Bin TL.)		
Gıda Maddeleri Sanayii	D	763.620	88.114	161.633	513.873	—	—	0.1214	19.62
	Ö	510.121	20.647	151.721	337.753	168.905	168.847	0.0708	10.74
İçki Sanayii	D	202.738	2.825	27.687	172.226	—	—	0.0708	1.96
	Ö	17.483	125	3.868	13.490	6.487	7.003	0.0708	27
Tütün Mamulleri	D	353.310	997	90.190	262.123	—	—	0.0708	6.38
	Ö	75.988	208	20.312	55.468	41.708	13.759	0.0708	1.43
Dokuma Sanayii	D	435.854	49.146	217.978	168.730	—	—	0.0708	15.43
	Ö	1.025.670	50.018	350.095	625.557	166.598	458.958	0.0708	24.78
Kundura diğer giyecek eşya ve hazır dokuma eşya imali	D	27.188	415	21.344	5.429	—	—	0.1214	2.59
	Ö	8.256	42	2.955	5.259	4.268	990	0.0708	20
Ağaç ve mantar mamülleri	D	65.491	5.318	22.835	37.338	—	—	0.0708	1.61
	Ö	36.335	3.864	12.966	19.505	12.815	6.690	0.0708	91
Mobilya ve meşfruşat imali sanayii	D	—	—	—	—	—	—	—	—
	Ö	15.780	21	4.967	10.792	8.947	1.845	0.0708	35
Kâğıt ve kâğıttan ma- mul eşya imali	D	203.998	16.659	65.384	121.955	—	—	0.1214	7.93
	Ö	12.041	125	3.903	8.013	6.693	1.321	0.0708	27
Matbaacılık yayın ve bunlarlar ilgili sanayi	D	16.032	8	10.620	5.404	—	—	0.1214	1.28
	Ö	119.122	623	45.029	73.470	23.284	50.185	0.1214	5.46
Kürk ve deri mamulleri imali	D	—	—	—	—	—	—	—	—
	Ö	32.187	706	14.771	16.710	13.935	2.774	0.1214	1.79
Kauçuk mamulleri imali	D	—	—	—	—	—	—	—	—
	Ö	66.551	3.531	31.772	31.248	10.889	20.359	0.0708	2.24

T A B L O I V

Toblo IV ün devamı

Sanayi Grupları		Katma Değer (Bin TL.)	Amortisman (Bin TL.)	Ücret (Bin TL.)	Net Gelir (Bin TL.)**	Limited, Anonim, Koo- peratif şirketler ve Kişisel Mülkiyet kol- lektif şirket ve koman- dit şirketlerde net gelir (Bin TL.)		Ortalama ücretin düş- tüğü gelir dilimine göre ücret üzerinden gelir vergisi oranı	Ücretler den düş- vergi (Bin TL.)
						özel kanunla kurul- muş kurumlarda net gelir (Bin TL.)	—		
Kimya sanayii	D	154.870	9.929	47.097	97.844	—	—	0.1214	5.7
	Ö	305.849	2.534	80.754	222.561	72.677	149.885	0.1214	9.8
Petrol ve kömür ma- mülleri imali (*)	D	345.171	15.579	35.076	294.516	—	—	0.1695	5.9
	Ö	—	—	—	—	—	—	—	—
Metalden gayri maden- lerden mamul eşya imali	D	123.773	28.208	40.079	55.489	—	—	0.0708	2.8
	Ö	248.838	10.261	90.217	148.360	15.601	132.761	0.0708	6.3
Metal ana sanayii	D	394.149	48.066	109.246	236.837	—	—	0.1214	13.2
	Ö	56.677	1.496	15.745	39.436	13.254	26.181	0.0708	1.1
Madeni eşya imali	D	188.019	27.336	80.245	80.438	—	—	0.1214	9.7
	Ö	219.496	5.193	81.344	132.959	39.245	93.714	0.0708	5.7
Makine imali	D	48.132	540	11.498	36.094	—	—	0.1214	1.3
	Ö	127.109	1.205	32.433	93.471	31.267	62.204	0.1214	3.9
Elektrik makineleri ci- hazları aletleri ve elek- trik malzemesi imali	D	1.169	6	1.107	56	—	—	0.1214	1.1
	Ö	160.083	665	40.116	119.302	30.317	88.984	0.1214	4.8
Taşıt araçları ve malze- mesi imali	D	174.098	19.733	118.390	35.975	—	—	0.1214	14.3
	Ö	59.048	789	17.517	40.742	5.046	35.695	0.1214	2.12
Muhtelif imalat sanayii	D	—	—	—	—	—	—	—	—
	Ö	41.587	582	14.363	26.642	160.48	10.594	0.0708	1.01
İmalat sanayii toplamı	D	3.497.612	312.879	1.060.409	2.124.327	—	—	—	110.24
	Ö	3.138.221	102.635	1.014.848	2.020.738	687.984	1.332.749	—	83.52

* Gizlilik ilkesine uymak ve sanayi grupları bilgisini tam verebilmek amacı ile özel sektöre ait bir işyerine ilişkin bilgiler devlet sektörü ile birleştirilerek verilmiştir.
(Bu dip notu yararlandığımız yayında aynen yer almaktadır).

** Hesaplamalardaki yaklaşımlar nedeniyle hemen sonraki iki sütun toplamı ile bu sütun değerleri arasında önemsiz küçük farklar ortaya çıkmaktadır.
Kaynak: DİE, Sanayi ve İşyerleri Sayımı: İmalat Sanayii 1964.

Ö Z E L K E S İ M

Sanayi Grupları	İş yeri başına net gelir (TL.)	İş yeri başına net gelirin yer aldığı gelir dilimi için gelir vergisi oranı	Gelir vergisi oranına göre ödenecek gelir vergisi (1000 TL.)	Kişisel mülkiyet, kolektif şirket ve komandit şirketler için iş yeri başına net gelir (TL.)	Sütun 5 deki iş yeri başına net gelirin yer aldığı gelir dilimi için gelir vergisi oranı	Gelir vergisi oranına göre ödenecek gelir vergisi (1000 TL.)	Limited, Anonim, Kooperatif şirketler ve özel kanunla kurulmuş kurumlarda yaratılan net gelir (1000 TL.)	Sütun 8 deki net gelir için uygulanacak, kurumlar vergisi oranı	Kurum oranı necek (1000 TL.)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
Gıda Maddeleri Sanayii	410.892	0.4409	148.915	239.922	0.4409	74.470	168.847	0.3600	6
İçi Sanayii	562.083	0.4409	5.948	324.350	0.4409	2.860	7.003	0.3600	2
Tütün Mamulleri	1.386.700	0.4947	27.440	1.345.419	0.4947	20.633	13.759	0.3600	4
Dokuma Sanayii	907.920	0.4409	275.808	311.398	0.4409	73.453	458.958	0.3600	16
Kundura, diğer giyecek eşya ve hazır dokuma eşya imali	164.344	0.4409	2.319	147.172	0.3353	1.431	990	0.3600	
Ağaç ve mantar mamulleri	256.645	0.4409	8.600	191.269	0.4409	5.650	6.690	0.3600	2
Mobilya ve mefruşat imali sanayii	269.800	0.4409	4.758	255.629	0.4409	3.945	1.845	0.3600	
Kâğıt ve kâğıttan mamul eşya imali	333.875	0.4409	3.533	318.714	0.4409	2.951	1.321	0.3600	
Matbaacılık, yayın ve bunlarla ilgili sanayi	638.870	0.4409	32.393	253.087	0.4409	10.266	50.185	0.3600	18
Kürk ve deri mamulleri	265.238	0.4409	7.367	236.186	0.4409	6.144	2.774	0.3600	
Kauçuk mamulleri imali	315.636	0.4409	13.777	137.835	0.3353	3.651	20.359	0.3600	7
Kimya sanayii	1.454.647	0.4947	110.101	757.052	0.4409	32.043	149.885	0.3600	53
Petrol ve kömür mamulleri imali	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Metalden gayri madenlerden mamul eşya imali	1.246.723	0.4947	73.394	202.610	0.4409	6.878	132.761	0.3600	47
Metal ana sanayii	1.359.862	0.4947	19.509	602.455	0.4409	5.844	26.181	0.3600	9
Madeni eşya imali	636.167	0.4409	58.622	256.503	0.4409	17.303	93.714	0.3600	33
Makine imali	1.168.388	0.4947	46.240	453.145	0.4409	13.786	62.204	0.3600	22
Elektrik makineleri, cihazları, aletleri ve elektrik malzemesi imali	2.538.340	0.4947	59.019	977.968	0.4409	13.367	88.984	0.3600	32
Taşıtlar ve malzemesi imali	1.018.550	0.4947	20.155	174.000	0.4409	2.225	35.695	0.3600	12
Muhtelif imalât sanayii	364.960	0.4409	11.746	281.544	0.4409	7.076	10.594	0.3600	3
TOPLAM	15.299.640		929.644	7.466.258		303.976	1.332.749		479.7

ÖZEL KESİM

Sanayi Grupları (1)	Niteliklerine göre şirketlerin gelir yada kurumlar vergisi ödedikleri varsayıldığında, vergi düşüldükten sonraki kâr		Vergi düşüldükten sonraki ücretler		Vergi düşüldükten sonraki ücretin payı (Sütun 2 deki kâr esas alınca göre)		Vergi düşüldükten sonraki ücretin payı (Sütun 3 deki kâr esas alınca göre)	
	(1000 TL.) (2)	(1000 TL.) (3)	(1000 TL.) (4)	Sütun 2 deki kâr esas alındığında kâr payı (5)	Sütun 2 deki kâr kavramına göre) (6)	Sütun 3 deki kâr esas alındığında kâr payı (7)	Sütun 3 deki kâr kavramına göre) (8)	
Gıda Maddeleri Sanayii	188.838	202.497	140.979	0.5726	0.4274	0.5896	0.4274	
İçki Sanayii	7.542	8.109	3.594	0.6773	0.3227	0.6929	0.3227	
Tütün Mamulleri	28.028	29.881	18.874	0.5976	0.4024	0.6129	0.4024	
Dokuma Sanayii	349.749	386.878	325.308	0.5181	0.4819	0.5432	0.4819	
Kundura, diğer giyecek eşya ve hazır dokuma eşya imali	2.940	3.471	2.746	0.5171	0.4829	0.5583	0.4829	
Ağaç ve mantar mamulleri	10.905	11.447	12.048	0.4751	0.5249	0.4872	0.5249	
Mobilya ve mefruşat imali Sanayii	6.034	6.183	4.615	0.5666	0.4334	0.5726	0.4334	
Kâğıt ve kâğıttan mamul eşya imali	4.480	4.587	3.627	0.5526	0.4474	0.5584	0.4474	
Matbaacılık, yayın ve bunlarla ilgili sanayi	41.077	45.136	39.562	0.5094	0.4906	0.5329	0.4906	
Kürk ve deri mamulleri	9.343	9.566	12.978	0.4186	0.5814	0.4243	0.5814	
Kauçuk mamulleri imali	17.471	20.268	29.523	0.3718	0.6282	0.4071	0.6282	
Kimya sanayii	112.460	136.560	70.950	0.6132	0.3868	0.6581	0.3868	
Petrol ve kömür mamulleri imali	—	—	—	—	—	—	—	
Metalden gayri madenlerden mamul eşya imali	74.966	93.690	83.830	0.4721	0.5279	0.5278	0.5279	
Metal ana sanayii	19.927	24.166	14.630	0.5766	0.4234	0.6229	0.4234	
Madeni eşya imali	74.337	81.919	75.585	0.4958	0.5042	0.5201	0.4958	
Makine imali	47.231	57.292	28.496	0.6237	0.3763	0.6678	0.3763	
Elektrik makineleri, cihazları, aletleri ve elektrik malzemesi imali	60.283	73.900	35.246	0.6310	0.3690	0.6771	0.3690	
Taşıt araçları ve malzemesi imali	20.587	25.666	15.390	0.5722	0.4278	0.6251	0.4278	
Muhtelif imalât sanayii	14.896	15.747	13.346	0.5274	0.4726	0.5413	0.4726	
TOPLAM	1.091.094	1.236.963	931.327					
ORTALAMA				0.5415	0.4585	0.5695	0.4300	

T A B L O VII

DEVLET KESİMİ					
Sanayi Grupları (1)	Ödenecek Vergi (1000 TL.) (2)	Vergi düşüldükten sonraki kâr (1000 TL.) (3)	Vergi düşüldükten sonraki ücretler (1000 TL.) (4)	Sütun 2 deki kârın payı (5)	Sütun 3 deki ücretlerin payı (6)
Gıda Maddeleri Sanayii	179.856	334.017	142.011	0.7017	0.2983
İçki Sanayii	60.279	111.947	25.727	0.8131	0.1869
Tütün Mamulleri	91.743	170.380	83.805	0.6703	0.3297
Dokuma Sanayii	59.056	109.674	202.545	0.3513	0.6487
Kundura, diğer giyecek eşya ve hazır dokuma eşya imali	1.900	3.529	18.753	0.1584	0.8416
Ağaç ve mantar mamulleri	13.068	24.270	21.218	0.5335	0.4665
Mobilya ve mefruşat imali sanayii	—	—	—	—	—
Kâğıt ve kâğıttan mamul eşya imali	42.684	79.271	57.446	0.5798	0.4202
Matbaacılık, yayın ve bunlarla ilgili sanayii	1.891	3.513	9.331	0.2735	0.7265
Kürk ve deri mamulleri	—	—	—	—	—
Kauçuk mamulleri imali	—	—	—	—	—
Kimya sanayii	34.245	63.599	41.379	0.6058	0.3942
Petrol ve kömür mamulleri imali	103.081	191.435	29.131	0.8679	0.1321
Metalden gayri madenlerden mamul eşya imali	19.420	36.069	37.241	0.4920	0.5080
Metal ana sanayii	82.893	153.944	95.984	0.6160	0.3840
Madeni eşya imali	28.153	52.285	70.503	0.4258	0.5742
Makine imali	12.633	23.461	10.102	0.6990	0.3010
Elektrik makineleri, cihazları, aletleri ve elektrik malzemesi imali	20	36	973	0.0357	0.9643
Taşıt araçları ve malzemesi imali	12.591	23.384	104.017	0.1835	0.8165
Muhtelif imalat sanayii	—	—	—	—	—
TOPLAM	743.513	1.380.814	950.166		
ORTALAMA				0.5005	0.4995

T A B L O VIII

VERGİ DÜŞÜLMEDEN ÖNCEKİ KAVRAMLAR OLARAK

Sanayi Grupları		Katma değer eksi ücret eksi amortismanın (Net Gelirin) payı		Katma değer eksi ücretin payı	
			Ücretin payı		Ücretin payı
Gıda Maddeleri Sanayii	D	0.7607	0.2393	0.7883	0.2117
	Ö	0.6900	0.3100	0.7026	0.2974
İçki Sanayii	D	0.8615	0.1385	0.8634	0.1366
	Ö	0.7772	0.2228	0.7788	0.2212
Tütün Mamülleri	D	0.7440	0.2560	0.7447	0.2553
	Ö	0.7320	0.2680	0.7327	0.2673
Dokuma Sanayii	D	0.4363	0.5637	0.4999	0.5001
	Ö	0.6412	0.3588	0.6587	0.3413
Kundura, diğer giyecek eşya ve hazır dokuma eşya imali	D	0.2028	0.7972	0.2149	0.7851
	Ö	0.6402	0.3598	0.6421	0.3579
Ağaç ve mantar mamülleri	D	0.6205	0.3795	0.6513	0.3487
	Ö	0.6007	0.3993	0.6432	0.3568
Mobilya ve mefruşat imali sa- nayii	D	—	—	—	—
	Ö	0.6848	0.3152	0.6852	0.3148
Kâğıt ve kâğıttan mamul eşya imali	D	0.6510	0.3490	0.6795	0.3205
	Ö	0.6725	0.3275	0.6759	0.3241
Matbaacılık, yayın ve bunlarla il- gili sanayi	D	0.3372	0.6628	0.3376	0.6624
	Ö	0.6200	0.3800	0.6220	0.3780
Kürk ve deri mamulleri	D	—	—	—	—
	Ö	0.5308	0.4692	0.5411	0.4589
Kauçuk mamulleri imali	D	—	—	—	—
	Ö	0.4958	0.5042	0.5226	0.4774
Kimya sanayii	D	0.6751	0.3249	0.6959	0.3041
	Ö	0.7338	0.2662	0.7360	0.2640
Petrol ve kömür mamulleri sa- nayii	D	0.8936	0.1064	0.8984	0.1016
	Ö	—	—	—	—
Metalden gayri madenlerden ma- mul eşya imali sanayii	D	0.5806	0.4194	0.6762	0.3238
	Ö	0.6222	0.3778	0.6378	0.3622
Metal ana sanayii	D	0.6843	0.3157	0.7228	0.2772
	Ö	0.7147	0.2853	0.7222	0.2778
Madeni eşya imali	D	0.5006	0.4994	0.5732	0.4268
	Ö	0.6204	0.3796	0.6294	0.3706
Makine imali	D	0.7584	0.2416	0.7611	0.2389
	Ö	0.7424	0.2576	0.7448	0.2552
Elektrik makineleri, cihazları, aletleri ve elektrik malzemesi imali	D	0.0482	0.9518	0.0530	0.9470
	Ö	0.7484	0.2516	0.7494	0.2506
Taşıt Araçları ve malzemesi imali	D	0.2331	0.7669	0.3200	0.6800
	Ö	0.6993	0.3007	0.7033	0.2967
Muhtelif imalat sanayii	D	—	—	—	—
	Ö	0.6497	0.3503	0.6546	0.3454
ORTALAMA	D	0.5617	0.4383	0.5925	0.4075
	Ö	0.6640	0.3360	0.6728	0.3272

T A B L O IX

VERGİ DÜŞÜLMEDEN ÖNCEKİ KAVRAMLAR OLARAK

Sanayi Grupları	ÖZEL KESİM			KAMU KESİMİ
	İş sahibi ve ortak başına katma değer ek- si ücret (TL.)	İş sahibi ve ortak artı ücretsiz çalışan aile bi- reyleri başına katma değer ek- si ücret (TL.)	Ortalama ücret (TL.)	Ortalama ücret (TL.)
Gıda Maddeleri Sanayii	119.986,59	107.170,19	4.984	7.987
İçki Sanayii	172.447,37	156.023,81	5.773	7.305
Tütün Mamülleri	889.106,38	788.452,83	3.340	5.097
Dokuma Sanayii	119.224,67	105.136,39	5.262	7.216
Kundura, diğer giyecek eşya ve hazır dokuma eşya imali	89.354,17	79.425,93	4.333	9.188
Ağaç ve mantar mamülleri	88.881,58	78.546,51	5.164	6.621
Mobilya ve mefruşat imali sanayii	172.423,08	149.433,33	5.295	—
Kâğıt ve kâğıttan mamul eşya imali	211.156,25	173.256,41	6.215	9.468
Matbaacılık, yayın ve bunlarla ilgili sanayi	145.993,83	132.128,49	10.452	12.000
Kürk ve deri mamulleri	114.535,43	107.748,15	7.579	—
Kauçuk mamulleri imali	67.622,34	62.014,63	5.904	—
Kimya sanayii	351.574,16	322.276,32	9.241	8.685
Petrol ve kömür mamulleri imali	—	—	—	19.336
Metalden gayri madenlerden ma- mul eşya imali sanayii	87.647,96	77.035,87	6.292	7.030
Metal ana sanayii	337.595,24	322.250,00	7.480	10.535
Madeni eşya imali	136.232,03	124.068,45	7.142	8.967
Makine imali	260.130,08	206.425,81	7.815	9.662
Elektrik makineleri, cihazları, aletleri ve elektrik malzemesi imali	507.333,33	447.647,06	8.237	9.973
Taşıt Araçları ve malzemesi imali	111.204,08	100.907,41	8.069	7.820
Muhtelif imalat sanayii	125.707,69	118.420,29	6.178	—
TOPLAM	4.108.156,26	3.653.367,88		
ORTALAMA	216.218,75	192.282,52	6.566	9.181